Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 229 (1229) ♦ Вівторок, 5 грудня 1995 року ♦ Ціна договірна

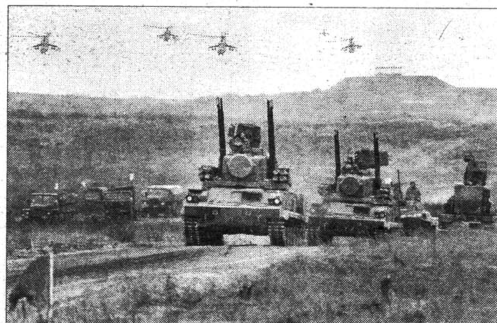

"Мужчина, лицар, сонячне дитя!"

(Ліна КОСТЕНКО)

Завтра – День Збройних сил України

Цими днями Україна святкує день народження своїх Збройних сил. І хоча чотири роки — зовсім незначний строк для становлення такої силової структури, як армія, за цей період все ж таки сформувався і розвивається надійний оплот суверенітету та самостійності молодої держави. На цьому на урочистостях, присвячених 4-й річниці Збройних сил, наголосив міністр оборони України Валерій Шмаров.

(Закінчення на 16-й стор.).

Підписано пакет документів

Підписанням пакету важливих документів завершилися в Пекіні українсько-китайські переговори на вищому рівні. Президент України Леонід Кучма і Голова КНР Цзян Цземінь скріпили своїми підписами Декларацію про розвиток і поглиблення відносин дружби і співробітництва між двома країнами. За підсумками переговорів було підписано також Угоду між Міністерством статистики України і Головним статистичним управлінням КНР про співробітництво в галузі статистики, Міжурядову угоду про співробітництво в дослідженні і використанні космічного простору в мирних цілях, Міжурядову угоду про уникнення подвійного оподаткування, Угоду про співробітництво між Національним банком України та Народним банком КНР.

Ми провели хороші переговори, які пройшли в теплій, дружній атмосфері, зазначив у короткій заяві для преси Голова Цзян Цземінь. Українська сторона цілком задоволена результатами переговорів, сказав Президент Леонід Кучма. Вони пройшли конструктивно, в дусі взаємоповаги і взаєморозуміння. Ми мали можливість обговорити широке коло міжнародних питань, велику увагу було приділено відносинам між нашими країнами, особливо можливостям поглиблення економічного співробітництва практично у всіх галузях.

Я гадаю, підкреслив Президент України, що цей візит — важливий крок у житті двох країн. Україна вбачає в Китаї надійного партнера.

Візит триватиме до 8 грудня.

Олександр Мороз: «Держава не мала економічної політики протягом п'яти років»

На Бога надійся...

З гіркотою висловлюючи цю думку на запорізькій землі, Голова Верховної Ради констатував:

— Навіть кажучи про програму уряду, зіставляючи її з проектом бюджету, видно, що вже через місяць, що минув після прийняття програми, проект бюджету не відображає позицій, які закладено там.

Зате, жорстко зазначив Олександр Олександрович, є політика міжнародного валютного фонду, смисл якої в тому, щоб деіндустріалізувати виробництво, щоб знецінити основні фонди, аби їх приватизувати не для того, щоб вони колись запрацювали, а, можливо, для того, щоб вони сьогодні не працювали і в майбутньому не становили для когось конкуренції.

Директиви, сказав глава парламенту, тих, хто диктує, як формувати бюджет, і взагалі, що нам далі робити, образливі для держави. Там чорним по білому написано: видати до такого-то числа указ, обмежити на таку-то суму витрати на соціальні сфери, витримати такі-то параметри щодо бюджету...

(Закінчення на 2-й стор.).

У номер

Олександр Мороз у Варшаві

Учора до Варшави на засідання голів парламентів країн—членів Центральної Європейської Ініціативи за особливим запрошенням прибув Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Цього ж дня він мав зустріч з Маршалом Сейму Ю.Зиком і Маршалом Сенату А.Струзиком, бесіду з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Польща П.Сардачуком.

Сьогодні розпочинаються робочі засідання учасників зустрічі. А в подальшій програмі Олександра Мороза також прес-конференція, бесіди з колегами, головами парламентів країн Центральної Європи, Прем'єр-міністром Республіки Польща Ю.Олексою, представниками Комісії у закордонних справах і польсько-української парламентської групи Сейму, зустріч з керівником товариства «Польща—Україна», співробітниками посольства України в Польщі.

Посли підтримують нашу позицію

Питання, що стосуються нинішнього стану співробітництва України з країнами—членами Європейського Союзу та «великої сімки», порушували під час зустрічі Президента України Леоніда Кучми з Надзвичайними і Повноважними Послами цих держав, яка відбулася 1 грудня.

Ми надаємо великого значення всебічним зв'язкам з країнами, що входять до Європейського Союзу та «великої сімки», підкреслив Президент. Тому зустрічі з послами цих держав вже стають традиційними і ми можемо оперативно розв'язувати ті питання, які є сьогодні і які будуть виникати в процесі співпраці.

На цій зустрічі, на думку глави Адміністрації Президента Дмитра Табачника, вперше було об'єммо і з повною одностайністю продемонстровано консолідовану позицію країн ЄС і «великої сімки» на підтримку реформ у нашій країні, її зовнішньополітичного курсу.

Посли повідомили Президентові про те, що у Відні між делегацією України, яку очолює міністр охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки Юрій Костенко, та представником ЄС було підписано меморандум щодо розв'язання проблем, які стосуються Чорнобильської АЕС. В ньому вперше вдалося погодити всі питання, які стосуються цієї проблеми.

Верховна Рада України: хроніка тижня

Занепокоєність зволіканням розробки й схвалення урядом Національної програми розвитку суднобудування висловили делегати Другого з'їзду профспілок цієї галузі, що відбувся минулого тижня в Києві. З групою делегатів 27 листопада зустрівся Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Йшлося про можливості низових осередків, Центральної Ради профспілок у розв'язанні питань соціально-економічного захисту трудящих. Зокрема, пролунало побажання частково дотувати галузь. Водночас делегати з'їзду запевнили в своїй готовності сприяти Верховній Раді у підготовці правової бази ринкового трансформування економіки. Вони ставили вимогу щодо дієвішої участі профспілок у приватизаційному процесі, здійсненні громадського контролю за ним. Порушували інші життєві питання.

***

28—30 листопада в рамках співробітництва Верховної Ради України та Конгресу США проходила науково-практична конференція «Інформаційна система Верховної Ради України та міжнародні інформаційні ресурси в законотворчому процесі». Серед обговорених тем — програма співпраці Дослідницької служби і Президії Верховної Ради, міжнародний обмін правовими документами, користування всесвітньою комп'ютерною мережею ІНТЕРНЕТ. У роботі конференції взяли участь заступник Голови Верховної Ради Олег Дьомін, керівник Секретаріату Леонід Горьовий, Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Уільям Міллер.

(Закінчення на 3-й стор.).

Олександр Мороз: «Держава не мала економічної політики протягом п'яти років»

(Початок на 1-й стор.).

Ділячись своїми нелегкими роздумами, він поставив перед керівниками провідних підприємств Запорізького краю, представниками місцевої влади кілька «чому?».

Чому ми за економічної розрухи збільшуємо споживання енергоносіїв? Чому енергоносії використовують тільки в сировинних галузях? Чому тільки сировинні галузі стали експортними? Чому з сировинними галузями не зв'язані всі технологічні ланцюжки, які мають доходити до споживчого ринку, конкретно до людини?

Це все і є предмет державної політики, яка має відпрацьовуватись урядом і під неї підводитися законодавча база.

Підсумовуючи дискусію, до якої він сам запросив з цього приводу запоріжців, Олександр Мороз дійшов такого висновку:

— Враховуючи наші проблеми, наприклад з енергоносіями, через які, справді, змушені кланятися кредитодавцям, ми повинні, знаючи правила гри, все-таки вирватися з цієї системи. Яким чином? Вводячи норму державного кредиту для підтримки головних підприємств у головних галузях, створюючи певні технологічні цикли, змінюючи структуру виробництва у такий спосіб, щоб вони не стали збитковими.

Що треба, щоб мрія реальною стала?

Захистити національного виробника. Розмови з цього приводу точаться давно, а віз рухається дуже повільно. За даними спеціалістів Запорізького автозаводу, торік до України було ввезено 160 тисяч «іномарок», а за дев'ять місяців нинішнього — 200 тисяч. Отже, стверджував голова акціонерного товариства «АвтоЗАЗ» Степан Кравчун, «в Європу інвестовано 2 мільярди доларів, а наш бюджет втратив десь 400—500 мільйонів доларів».

Із введенням, згідно із Законом серйозного акцизного збору на ввезені з-за кордону машини почнеться захист вітчизняного автомобілебудівника, який сьогодні не те що стоїть, а висить над прірвою.

Для «АвтоЗАЗу», щоб утриматися на плаву і не регресувати, необхідно випускати щороку 100 тисяч автомобілів. Щоб «не загубити себе у світі» — 120 тисяч. Щоб жити, прогресувати і говорити про хороше автомобільне виробництво в Україні, яке здатне заповнити відповідну нішу на ринку, — 150 тисяч автомобілів на рік.

Мрія може стати реальністю, якщо інвестувати у виробництво близько 60 мільйонів доларів.

Найпростіше, звичайно, було б отримати іноземні інвестиції й через два роки повернути. Та для цього ще потрібно мати гарантії уряду, подолати інші бар'єри.

Другий варіант також нібито простий — приватизація.

Охочих придбати завод вистачає як серед співвітчизників, так і з недалекого та далекого зарубіжжя. Автозазівці від багатьох пропозицій відмовляються. Як-от від корейців, які оцінили завод у 100 мільйонів доларів, коли лише основні фонди його — це підтвердили й міжнародні аудиторські компанії — коштують 650 мільйонів доларів.

Керівництво «АвтоЗАЗу» бачить ще одну — чи не найреальнішу — можливість для виживання і пропонує створити консорціум українських банків, які, об'єднавшись, зробили б ін'єкцію, а отже, отримали частину власності — стали володарями акцій товариства. За словами Степана Кравчуна, протягом шести років банки повернули б свої гроші лише завдяки дивідендам, а разом з іншими шляхами зможуть окупити вкладені кошти за два роки.

Така ситуація — критична. І, як зазначив на зустрічі з директорами промислових і сільськогосподарських підприємств області Олександр Олександрович, «ще немає перспектив для припинення спаду виробництва». Але ситуація — не безнадійна. Тож треба якомога скоріше шукати й обирати шлях, яким іти далі. Бо ж одна хвилина і 20 секунд, наприклад, на «АвтоЗАЗі», то — легковий автомобіль за умови їх випуску в кількості 150 тисяч на рік. То — 8,2 трильйона карбованців до бюджету лише від «АвтоЗАЗу». То — реальна зайнятість 131 колективу суміжників, сорок два з яких отримують кошти для життя лише від «АвтоЗАЗу». То і стабільність у регіоні, бо кожний четвертий карбованець в обласному бюджеті, додав голова обласної Ради народних депутатів В'ячеслав Похвальський, також заробляється «АвтоЗАЗом».

Попереду — серйозні дискусії

Одні з головних питань, якими займатиметься Верховна Рада, за словами Олександра Мороза, найближчим часом — це затвердження бюджету на 1996 рік, чітке визначення депутатського корпусу у податковій політиці, робота над Конституцією України.

Нинішнього року вперше за останній час проект державного бюджету надійшов значно раніше ніж досі — у грудні. Хоча це теж запізнення, але все-таки є можливість над ним попрацювати.

На думку глави парламенту найбільше дискусій відбудеться під час обговорення бюджету щодо тих статей, котрі зв'язані з підтримкою національного виробника і з фінансуванням відповідних програм. Знаю, — сказав він, — що це нелегко буде зробити, враховуючи необхідність приведення усіх прибутків і витрат у відповідне співвідношення з мінімальним дефіцитом, але, думаю, що ця дискусія означатиме у принципі напрям розвитку економіки у 1996 році.

Складовою частиною в бюджеті також буде питання, пов'язане з формуванням доходної частини за рахунок податків. Ми знаємо досконально значення цього інструменту, бо, з одного боку, ми ніби намагаємося поліпшити справи в бюджеті за рахунок правильної організації податкової системи, а з другого, розуміємо прекрасно, що та система оподаткування, яка існує сьогодні, нищить виробництво, не дає сьогодні розширено відтворювати його».

Ще одне надзвичайно важливе питання, яке неодмінно поставало під час зустрічей О.Мороза із запоріжцями, — це питання Конституції. На засіданні Конституційної комісії відбулася, як відомо, гостра дискусія навколо змісту проекту Основного Закону. «Думаю, — сказав глава парламенту, — що треба відстояти ті справді демократичні принципи будівництва держави, організацію державного управління, які потребують розв'язання сьогодні».

По-перше, зауважив О.Мороз, потрібно забезпечити у Конституції принцип поділу влад. Так, щоб представник законодавчої не втручався у функції виконавчої, а представник виконавчої — в тім числі Президент — у функції законодавчої влади. Щоб не танцювали на одному й тому самому правовому полі різні гілки влади.

Сьогодні немає підстав, з одного боку, до протистоянь гілок влади. З другого — до цього підштовхує зміст дій і функцій Президента та Верховної Ради України, закладений у відомих документах. Якщо Президент видає Указ законодавчого характеру, як це, наприклад, було з положенням про місцеві Ради, яким обрізалися цим самим усі функції Рад і передбачалося втручання саме у її функції, що чітко визначені Конституцією і навіть Конституційною угодою, це вже ненормальне явище. І не випадково Верховна Рада наклала вето на цей Указ.

Усе має бути визначене законом, щоб людина, працюючи в тій чи іншій структурі, діяла правильно, а тобто законно.

У проекті Конституції, на думку О.Мороза, поглиблено конфлікт, закладений у Конституційній угоді. І цього треба уникнути.

Дуже слабо в цьому проекті викладено розділи, що стосуються влади на місцях.

— Ми маємо писати Конституцію для держави на багато років наперед, закладаючи такі принципи, які гарантували б стабільність у суспільстві, незалежно від того, хто і на якій політичній платформі прийде до влади, — резюмував Голова Верховної Ради.

О.Мороз взяв участь у мітингу, який відбувся з нагоди відкриття пам'ятника воїнам, загиблим у локальних війнах, зустрівся з колишніми «афганцями».

Він відвідав також центр трансплантології Запорізької обласної клінічної лікарні, де виклав свої думки щодо підтримки таких, як тут, проектів і робіт, соціальної сфери загалом.

Володимир ДУПАК, Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У боротьбу за український інсулін включається прем'єр

***ПІВМІЛЬЯРДА** американських доларів держбюджету, які уряд щороку асигнує на розвиток вітчизняної фармацевтичної бази, природно, не задовольняють потреби п'ятдесятидвохмільйонного народу. Адже за власне виробництво вакцини (протитуберкульозної — у Львівській області, проти гепатиту, коклюшу, дифтерії, стовбняку — в Харкові, Одесі) всерйоз узялися тільки тепер.*

Завозимо в країну антибіотики, антиастматичні препарати, засоби анестезії. Деякою мірою цим пояснюється той факт, що виробництво інсуліну на українській землі, якого потребує нині більш як мільйон наших співвітчизників, хворих на діабет, схоже, стало справою честі вже не першого прем'єр-міністра.

Втім, є ще одна причина, чому реконструкція одного з цехів заводу з виробництва ферментно-ендокринних препаратів, розташованого на території АТ «Київський м'ясокомбінат», зацікавила Прем'єр-міністра Євгена Марчука. За словами директора цього заводу Ірини Тетяніної, на реконструйованих площах змонтують обладнання відомої німецької фірми «Хьохст», на якому за новітніми технологіями вироблятимуть вісім видів інсуліну. Загальна вартість проекту оцінюється в 74,5 мільярда німецьких марок. Але тут справа не в грошах, бо йдеться про використання засобів виробництва на основі середньострокового лізингу. А це добра нагода налагодити за 5—6 років виробництво інсуліну як із органів великої рогатої худоби, так і з допомогою генної інженерії.

— Це має неабияке значення, — підкреслив у колі заводчан Прем'єр-міністр Євген Марчук. — Ми можемо виготовляти тисячі танків (і виготовляли), ми можемо виготовляти підводні човни (і виготовляли), можемо авіаносці, ракети (стратегічні в тому числі), але, виявилось, що ми, держава, залишились, даруйте, голі, коли заходила мова про медичне обслуговування і забезпечення медичними препаратами.

Виправляти становище непросто. А, часом, як прохопилась словом директор Ірина Тетяніна, для цього треба діставатися самого прем'єра. Адже справа раптом зупинилась через брак коштів для розрахунків з будівельниками. А високотехнологічне обладнання чекає, доки до нього дійдуть руки. Хворі чекають на інсулін, який, як відомо, видають безкоштовно. Тож треба кредит, щонайменше, у 350 мільярдів карбованців. І, звісно, не комерційний, а бюджетний.

Прем'єр пообіцяв. Здається, то не просто слова: дожити доти, доки асортимент ліків найвіддаленішої сільської аптечки складатиметься з двох-трьох тисяч найменувань.

Дожити б!

Сергій ВУСАТИЙ.

Багатий банк — здоровий регіон

Наприкінці минулого тижня Анкара попрощалася з учасниками VI пленарної сесії Генеральної асамблеї ПАЧЕС,—

парламентськими делегаціями Азербайджану, Албанії, Вірменії, Греції, Грузії, Молдови, Російської Федерації, Румунії, Туреччини, України. У червні 1996 року країни — учасниці ПАЧЕС зберуться на свою наступну сесію, уже в Баку. Тобто у країні новообраного президента Асамблеї — глави парламенту Азербайджану Яшара Алієва. Але це лише урочистий підсумок роботи цієї сесії (передача повноважень президентства на наступні 6 місяців). Інші результати такі: затвердження доопрацьованого Регламенту ПАЧЕС; аналіз ходу виконання парламентами країн — учасниць рекомендацій Асамблеї в усіх галузях економіки, охорони навколишнього середовища, культури, освіти, науки, техніки; прийняття політичної заяви щодо врегулювання збройного конфлікту в Боснії та Герцеговині.

З 1992 року, з часу підписання Декларації Чорноморського Економічного Співробітництва, було прийнято чимало рекомендаційних документів ПАЧЕС. Усі вони покликані розвивати багатостороннє співробітництво між нашими країнами. Ось лише кілька з них: про митне регулювання торгівлі, про екологічне здоров'я Чорного моря, про пом'якшення візових формальностей, про розвиток співробітництва і банківської діяльності та фінансів. Як бачимо, документи хороші і різні, але до цього ніхто так і не відав, у яких країнах ці рекомендації потрапили під парламентське сукно, а де з ними плідно працюють і є результати. І тільки нинішня сесія дала відповідь: рекомендації в основному виконуються. Деякі, правда, зі скрипом... Ви можете уявити собі вільну торгівлю при хай не драконівських, але «різнобійних» системах митного контролю між країнами регіону?

Потрібне універсальне митне законодавство.

Пропозиція України, а її від нашої делегації вносила народний депутат Олександра Кужель, була простою. Створити експертну робочу групу ПАЧЕС, яка б попрацювала із митними правилами усіх 10 країн. Народиться гармонійний документ — запропонувати його на розгляд усім парламентам.

А ось, скажімо, інша архіважлива проблема країн ПАЧЕС — здоров'я Чорного моря. Описуючи ті зустрічі, «круглі столи», конференції, семінари, організовані у рамках Асамблеї і поза ними, можна було б потонути у роках, назвах, резолюціях. Шкода лишень, що від цього Чорне море чистішим не стало.

Позиція України і тут чітка: аби ці зустрічі не перетворювалися на такий собі дискусійний клуб-профі з метою визначити, скажімо, які фільтри для очищення ліпші, на подібних конференціях мають працювати законодавці. Тільки вони спроможні визначити ступінь відповідальності країни і людей, котрі живуть у Чорноморському регіоні. Не буде державного бачення проблеми — назавжди залишаться брудними і Дніпро, і Дунай, і Чорне море.

Хоча тепер нам достеменно відомо про всі їхні хвороби. Детальний перелік серйозних екологічних проблем у регіоні моря був представлений і на конференції у Софії в жовтні цього року «Навколишнє середовище для Європи». Європа тепер, певне, знає, як зарадити біді — потрібне фінансування екологічних проектів, пом'якшення режиму надання кредитів для інвестицій екологічних проектів. І тут, як у краплі води (поки що місцями навіть чорноморської), відбивається інша проблема, щодо неї теж дуже багато поламано списів на форумі: заснування Чорноморського банку торгівлі та розвитку.

Він замислювався як банк Чорноморського регіону, який фінансуватиме спільні проекти. Відповідно до угоди, кожна країна до статутного фонду банку має внести 4 мільйони доларів. Однак на цей час тільки три держави ратифікували цей документ і зробили свої внески: Албанія, Греція та Молдова. Парламент останньої саме 28 листопада, у день роботи Асамблеї, ратифікував угоду.

А Чорноморський банк — це соломина, яка може втримати на плаву економіку країн, у першу чергу перехідного періоду. Україна саме серед них. Тобто капітал сильних — Туреччини, Греції, Росії — працюватиме на економіку країн, подібну до нашої. І всі це прекрасно розуміють. Можливо, саме тому й не поспішають ратифікувати угоду. Нічого дивного, що цей важливий для нас документ у Верховну Раду ще не надходив. Бо віднайти у нашому скромному бюджеті навіть таку суму, як 4 мільйони доларів статутного внеску, — справа марна. Щоправда, Олександр Ткаченко, перший заступник Голови ВР, глава парламентської делегації в Анкарі, запевнив Асамблею, що Україна уже в грудні своє надолужить — документ ратифікують. За словами народного депутата України, заступника міністра економіки Віктора Кальника, ця подія сталася б значно раніше, якби... Він, до речі, запропонував сесії зняти будь-які обмеження щодо джерел фінансування статутного внеску. Тобто капітал Чорноморського банку може бути різним — як державних, так і комерційних банків. Цю пропозицію Асамблея знову, на жаль, взяла до уваги. Як тільки Верховна Рада України ратифікує угоду щодо банку, — за словами В. Кальника, — крига скресне, і цей момент — світло маяка, що вкаже інвесторам, підприємницьким структурам шляхи вкладення капіталу.

І ще один вузол, який Україна намагалася розв'язати під час цієї сесії, — транспортний. Наш морський, річковий флоти працюють у півсили, незавантажені... Через територію країни проходять основні залізниці, автомагістралі, повітряні шляхи, які з'єднують Європу з Азією, і гріх було б із цього не скористатися. Тому ще рік тому Україна запропонувала гармонізувати законодавства країн ЧЕС у цій галузі. І відразу відчула, як болісно відреагувала на це Туреччина. Вона, як відомо, змагається з Росією за майбутні маршрути транспортування нафти з казахстанських, азербайджанських родовищ у Європу.

І нині пропонує свою територію для спорудження нафтопроводів. З тим і встановила жорсткі обмеження на проходження через Босфор морських суден, супертанкерів зокрема. Звичайно, заодно дбаючи і про екологію своєї протоки. Тому Туреччина протягом року і намагалася уникнути саме цього питання, відкласти його у довгий ящик ПАЧЕС. Україна в Анкарі таки домоглася свого. Болюче питання транспорту за підтримки Росії та Румунії включено у порядок денний комісії ПАЧЕС з питань економіки, торгівлі, технологія та екології на лютий 1996 року. І готуватиме цю нелегку доповідь в Афінах саме наша держава. Завдання стоїть так: ця доповідь має втілитися у конвенцію, рекомендацію на рівні країн ПАЧЕС.

На жаль, — вважає віце-голова комітету ПАЧЕС з питань культури, освіти і соціальної діяльності Валентина Гошовська, — свідомо чи несвідомо, але ця сесія з контексту питань економічних витіснила не менш важливі — науки, освіти, культури. Розглядаючи їх, зжужмили, розпорошили і швиденько відклали на кращі часи. Згадували про культурний спадок країн, заснування Чорноморського університету. Який, до речі, невідомо як функціонує в Румунії, має сезонний характер. Інформації, як він працює, хто там викладає, їхній рівень, українська сторона просто не має. Інше питання — визнання дипломів навчальних закладів країн ПАЧЕС. Відповідні конвенції підписано, але, на жаль, вони так і залишилися на папері.

А ось як прокоментував результати роботи Генеральної асамблеї керівник парламентської делегації України Олександр Ткаченко:

— Нині можна з певністю сказати: процес становлення ПАЧЕС як організації завершився. Асамблея визначилася і з пріоритетними напрямками своєї діяльності. І, що важливо, — утвердився принцип демократизму. Якщо на початку роботи Асамблеї Туреччина намагалася домінувати, а інколи й диктувати нам правила гри, то сьогодні цього не відчувалося взагалі. Усі країни-учасниці — партнери, із спільною метою, яка закріплена у Декларації ПАЧЕС — перетворення Чорноморського регіону на зону надійного миру, прогресу та благополуччя.

Отже, нинішня сесія підтвердила нашу високу політичну зрілість, те, що депутати різних країн покликані працювати над спільним законодавчим полем. Це яскраво засвідчив консенсус щодо прийняття конституції — Регламенту ПАЧЕС, можливо, місцями й не зовсім досконалого, але документа, за яким ця організація житиме й працюватиме в наступні роки.

Щодо пріоритетів діяльності ПАЧЕС. У зовнішньоекономічній сфері це — створення єдиної енергетичної системи, спільного транспортного сполучення, робота портів. Глобальне і масштабне питання — навколишнє середовище. Усі країни прекрасно розуміють: здорове Чорне море — здорові наші прийдешні покоління. І це, як влучно сказав голова Великої Національної Асамблеї Туреччини Ісмет Сезгін, стане найкращим нашим пам'ятником. На віки.

Віталій СУДДЯ.

Київ—Анкара—Київ.

Верховна Рада України: хроніка тижня

(Початок на 2-й стор.).

Об'єктивність висвітлення в теле- і радіопередачах та в пресі соціально-політичного становища в Україні — в цілому, а зокрема — формування її правдивого іміджу в зарубіжних засобах масової інформації кореспондентами, акредитованими в нас, а також деякі проблеми становлення української журналістики взагалі — ось провідні мотиви діалогу Голови Верховної Ради України Олександра Мороза і групи журналістів за «круглим столом», що відбувся у Верховній Раді 29 листопада. Його організували прес-служба Верховної Ради України та правління Українського Медіа-клубу (Національного прес-клубу).

***

З підписанням Конституційного договору між Верховною Радою і Президентом України, зміною в зв'язку з цим політико-правового статусу передусім обласних, Київської та Севастопольської міських, районних у містах Києві та Севастополі Рад та їх голів постає потреба розширити повноваження заступників голів і утворених ними органів, чіткіше визначити права та обов'язки останніх. Цьому питанню й присвятили свою розмову заступники голів під час зустрічі з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом, що відбулася 30 листопада. Учасники зустрічі обмінялись також думками щодо проекту Конституції України, розглянутого два тижні тому в Конституційній комісії. Зазначалося, що він потребує істотного доопрацювання.

***

За підсумками офіційного візиту до Києва делегації Народних зборів Республіки Болгарія 30 листопада у Верховній Раді України проведено спільну прес-конференцію Голови Верховної Ради Олександра Мороза та його Високоповажності Голови зборів академіка Благовеста Сендова. У виступах і відповідях на запитання журналістів вони проаналізували стан і перспективи відносин двох країн, можливості поглиблення міжпарламентських контактів.

***

30 листопада керівник групи радників Голови Верховної Ради України Іван Мусієнко зустрівся з делегацією Міністерства внутрішніх справ Баварії (Німеччина) на чолі зі статс-секретарем Германом Регентсбургером. Відбувся обмін думками щодо розширення співпраці між Німеччиною, зокрема землею Баварією, та Україною в економічній і правоохоронній сферах.

***

Робочу поїздку до Запорізької області здійснив 1—2 грудня Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Він побував у трудових колективах, зокрема комбінату «Запоріжсталь», виробничого об'єднання «АвтоЗАЗ», Центру трансплантології обласної клінічної лікарні, зустрівся з керівниками промислових та сільськогосподарських підприємств, головами міських та районних Рад народних депутатів, головами постійних комісій Запорізької обласної Ради.

Під час зустрічей йшлося про нагальні завдання щодо структурної перебудови економіки, посилення на цій основі соціального захисту людей, розроблення законодавчих підвалин трансформування суспільних відносин. Однією з визначальних тем у бесідах і виступах був також конституційний процес. Зазначалося, що розглянутий нещодавно проект Конституції потребує істотного доопрацювання, особливо в частині, що стосується гілок влади.

Олександр Мороз виступив на мітингу з нагоди відкриття пам'ятника полеглим у локальних війнах, зустрівся з колишніми воїнами-інтернаціоналістами та членами їхніх сімей.

***

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз 4 грудня відбув до столиці Республіки Польща Варшави на другу зустріч голів парламентів країн Центральної та Східної Європи, що співпрацюють з Європейським Союзом.

***

Напередодні чергового пленарного тижня поточної сесії Верховної Ради України — 4 грудня — відбулося спільне засідання постійних комісій. Було розглянуто проект Державного бюджету на 1996 рік.

Прес-служба Верховної Ради України.

Зобов'язання в чуйності

Запрошуючи на зустріч до Центру інформації та документації Ради Європи в Україні представників товариств інвалідів, ми були приємно здивовані. У відповідь на наше запрошення почули: «Маємо гуманітарну допомогу, хотіли б поділитися нею, тому дуже добре, що ви організовуєте таку зустріч...» У наш стрімкий меркантильний час ми не дуже призвичаєні до таких людських проявів, чи не так?

Та, може, саме зараз, коли Україна робить перші кроки як член найстарішої, найбільшої та найблагороднішої організації — Ради Європи — самоповага, доброзичливість, чуйність, терпимість стануть нормою нашого спілкування? І, може, тоді вже нікого не здивують розповіді про те, як ставляться до людей-інвалідів у Західній Європі — навіть для полегшення користування міським транспортом там створено спеціальні пристосування-сходи для в'їзду інвалідних колясок...

Цілком природно, що питання прав інвалідів, політики держав стосовно цієї категорії людей — їхньої реабілітації та інтеграції — в центрі уваги Ради Європи. Уряди держав — членів Ради Європи, що підписали один з основних документів Ради Європи, гарант соціальних та економічних прав людини — Європейську Соціальну Хартію (1961 р.), взяли на себе зобов'язання перед людьми-інвалідами. Зокрема, вони мають допомагати інвалідам у розв'язанні проблем, пов'язаних із здобуттям вищої освіти (у разі необхідності функціонування державних або приватних спеціалізованих закладів); із вибором професії, працевлаштуванням (створення спеціалізованих служб працевлаштування, забезпечення особливих умов праці та стимулювання підприємців до прийняття на роботу інвалідів); із перекваліфікацією, соціальною реадаптацією. Ми сподіваємося, що приєднання України до Європейської Соціальної Хартії є питанням часу.

Створений у Західній Європі за сприяння Ради Європи Комітет з реабілітації та інтеграції інвалідів розробив загальні принципи політики реабілітації та інтеграції інвалідів, і свого часу надав урядам держав — членів Ради Європи конкретні рекомендації. З нагоди міжнародного року інвалідів (1981 р.) Комітет вважав за необхідне об'єднати усі прийняті ним резолюції для реалізації принципів участі інвалідів у житті суспільства та їхньої самостійності й незалежності.

З цією метою 1981 року було створено комітет експертів для перегляду та поновлення різних резолюцій у сфері реабілітації інвалідів, розроблені конкретні положення цієї політики та практичні заходи.

Враховуючи досягнення в області реабілітації інвалідів в різних країнах, Комітет з реабілітації та інтеграції інвалідів 1991 року на своїй 14-ій сесії прийняв поновлений текст Резолюції, який і став основою для кінцевого документа. Мається на увазі рекомендація № R (92) 6 Комітету міністрів від 9 квітня 1992 року. Цей документ має назву «Послідовна політика реабілітації інвалідів» і є фактично основним програмним документом Ради Європи, який визначає політику цієї організації щодо інвалідів.

Серед основних документів, що визначають політику Ради Європи стосовно інвалідів, можна назвати ще законодавство з реабілітації людей-інвалідів в 16 державах — членах Ради Європи, використання міжнародної класифікації під час оцінки професійних можливостей людей-інвалідів, діяльність на користь людей-інвалідів та інше.

Центр інформації та документації Ради Європи в Україні запросив до себе представників товариств, що займаються питаннями людей-інвалідів. Перед організаторами цієї зустрічі декілька завдань — представити перед зацікавленими організаціями всі ті документи, які забезпечують права інвалідів в рамках здійснення державної та міждержавної політики в соціальній сфері. Ще одним завданням було визначити можливості та необхідність використання в Україні документів, які мають силу законів і функціонують на європейському рівні.

Зрозуміло, що попереду ще чекає велика робота, але іноді перший крок дорівнює половині пройденого шляху.

Центр інформації та документації Ради Європи в Україні.

Ліки проти раку

Нещодавно у Рівному відбулася науково-практична конференція «Лаферон у практичній медицині». Науковці і медики з Києва та інших міст України обмінялися досвідом лікування раку. Йшлося про використання лікувального препарату лаферону, розробленого українськими вченими. Аналогів лаферону небагато. Американський інтерферон та російський реаферон через свою дороговизну та побічний грипоподібний ефект не знайшли широкого вжитку. Український лаферон коштує порівняно недорого. Використовують цей препарат як засіб лікування і діагностики.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Усмішка вартістю 4 мільярди

У селищі Дубище Рожищенського району на Волині проживає 455 сімей — переселенців із Житомирської області, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС. Нещодавно у двоповерховому будинку, збудованому за кошти Мінчорнобиля, справила новосілля лікарська дільнична амбулаторія, оснащена найновішим устаткуванням. Чотирнадцять лікарів обслуговуватимуть за зміну більше 100 відвідувачів. Стоматологічне устаткування, закуплене в Чехії, немає аналогів у медичних установах області. Його вартість перевищує чотири мільярди карбованців.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Хроніка багатодітного Шмідта

Незважаючи на те, що з часу Чорнобильських подій минуло майже десять років, кількість псевдо-героїв і псевдо-потерпілих від аварії століття зростає. За словами голови Харківської обласної організації «Союз Чорнобиль» Олександра Карпова, всі попередні «чистки чорнобильських рядів» не дали бажаного результату. Нещодавно спеціальна комісія при обладміністрації виявила чергове «поповнення» в сім'ї лейтенанта Шмідта: понад 100 харків'ян безпідставно користувалися «чорнобильськими» пільгами. Щодо ще 250 «потерпілих» комісія також має великий сумнів. Очолює ганебний список колишній голова першого харківського об'єднання чорнобильців. Пристали до «ліквідаторів» і деякі чиновники з керівництва міста та області.

То чи не тут криється причина подекуди цинічного ставлення державних та громадських організацій до проблем справжніх інвалідів? Медики, до речі, стверджують, що висока смертність серед ліквідаторів чорнобильської катастрофи пов'язана не стільки з їхніми недугами, скільки з відсутністю нормальної медичної допомоги, дефіцитом ліків, загальним низьким рівнем життя.

Микола СЛОБОДА.

Харків.

Made in Луганськ!

Заготовляють на зиму не лише дрова, а й сніг

У Луганську за вказівкою міськвиконкому розпочали заготівлю снігу. Його використовуватимуть як будівельний матеріал на спорудженні новорічного казкового містечка.

Протягом 1995 року в обласному центрі проходили різноманітні заходи зі святкування 200-річчя міста. Заключним акордом мають стати новорічні свята на центральній площі. Тут працюватиме «Лунапарк» з атракціонами італійського, французького, датського виробництва. Дід Мороз вже приготував подарунки: 65 тисяч маленьких луганців отримають набори солодощів та календарики-лотереї на 1996 рік. Її переможці зможуть побувати в «Артеку» і Болгарії.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

«Тоніс» у сільській глибинці

Харківська недержавна телекомпанія «Тоніс- центр» заявила про намір розширити найближчим часом свій інформаційний простір на територію всієї області. Завойовувати ефір сільської глибинки «Тоніс» збирається за власний рахунок. У планах — нова програма для мешканців сіл і встановлення двостороннього телезв'язку між обласним центром і сільськими районами. Новий проект викликав інтерес місцевої облдміністрації.

Сьогодні харків'яни можуть дивитися щонайменше вісім програм на каналах телебачення. У той час як мешканці віддалених від міської цивілізації поселень мають, у *кращому разі*, передачі двох телеканалів.

«Тоніс» планує розпочати регулярні передачі для сільських мешканців з інформаційних випусків про події в області, країні, аналітичних та розважальних програм. Окрім того, має на меті розвивати технічні можливості районних телестудій, щоб невдовзі влаштовувати своєрідні телевізійні мости між центром і периферією.

Микола КОСИЙ.

Львівську політехніку підтримує Європа

Нещодавно до Львівської політехніки надійшла радісна звістка з Брюсселя: Комісія з питань освіти Європейського Союзу підтримала проект, поданий університетом на конкурс за програмою TEMPUS/TACIS.

Історія цього проекту розпочалася в грудні 1993 року під час офіційного візиту ректора політехніки професора Ю. Рудавського до Вищої спеціалізованої технічної школи Брауншвайг-Вольфенбюттель (Німеччина). На пропозицію німецької сторони до співпраці залучилися Вища школа техніки й економіки Цвіккау (Німеччина) і Технічний університет Ковентрі (Великобританія).

Навесні 1994 року на чотиристоронній зустрічі в Цвіккау було підготовлено проект «Модернізація і розвиток процесу вивчення англійської та німецької мов у державному університеті «Львівська політехніка», розрахований на один рік, і подано на конкурс за програмою TEMPUS/TACIS до Комісії з питань освіти Європейського Союзу. Проект підтримали і на його реалізацію виділили близько 50 тис. екю (100 тис. німецьких марок). Відповідно до його умов, три викладачі німецької мови і три викладачі англійської побували на стажуванні у навчальних закладах-партнерах. Крім того, кафедра іноземних мов отримала солідну матеріально-технічну та навчально- методичну допомогу.

А що проект було успішно реалізовано, з'явилася можливість виграти основний тририічний проект за програмою TEMPUS/TACIS. Координаційний комітет, до якого входили представники Львівської політехніки, Вищої школи техніки й економіки Цвіккау, Вищої спеціалізованої технічної школи Брауншвайг-Вольфенбюттель, Технічного університету Ковентрі, розпочав його підготовку. Цей проект — один з небагатьох в Україні і єдиний у західному регіоні отримав фінансування Європейського Союзу — понад 1 млн. доларів США.

Серед основних його завдань — удосконалення методики викладання іноземних мов, стажування викладачів кафедри у Ковентрі, Цвіккау, Вольфенбюттелі.

Оксана КАМІНСЬКА.

Ціни на основні продукти харчування на ринках України

Базарний день (на 4.12)	Яловичина	Свинина	Кури	Сало	Яйця (десяток)	Олія	Сметана	Сир жирний	Картопля	Цибуля	Яблука
Луцьк	320—330	330—350	450—500	360—370	200	180—190	240—260	150	40	40—45	70—75
Одеса	300—350	400—500	400—600	250—300	160—180	200—250	300—350	150—200	60—70	35—50	100—150
Кіровоград	300—350	350—500	500—800	250—300	230	170	300	180	50	50	100—150
Полтава	230-280	350	400—450	300—340	190	190	200—220	190	50	40	100
Житомир	300—350	360—460	450—600	300—350	200	200	300	200	50	35—40	80—110
Київ, Лук'янівський ринок	380—450	450—480	450—500	300	230	190—200	250	250—280	60	50	60—120

Рівень ставок по депозитних вкладах в АТ «Градобанк» станом на 5.12.1995 року

У національній валюті (для юридичних осіб, min вклад 1,0 млрд. крб.)				
Строк, днів		7-30	31-60	61-90
Річна ставка, %	від 1 млрд.	52	65	70
	понад 10 млрд.	55	70	75

У ВКВ (для юридичних і приватних осіб, min вклад $ 1000, DEM 1500)						
Строк, місяців	1	2	3	6	9	12
Річна ставка, %	8	8,5	9	9,5	11	12,5

Відсотки у національній валюті та у ВКВ нараховуються і виплачуються щомісячно філіями «Градобанку» по всій території України за місцем укладання угоди.

Телефони для довідок: (044) 216-59-50; 212-13-60; 267-10-38; 244-70-53.

На початку тижня

Хто спровокував зупинку в переговорах?

Якщо Президент України Леонід Кучма вирушив з офіційним візитом до далекого Китаю, то його представник у переговорному процесі з врегулювання придністровського конфлікту Володимир Фуркало все ще залишається у Києві.

І, схоже, це його непокоїть, адже черговий раунд переговорів було призначено ще на 29 листопада, тоді як сьогодні маємо вже 5 грудня. З цієї причини Володимир Фуркало розповсюдив заяву, в якій висловив ставлення України до такої черепашачої ходи в урегулюванні надзвичайно важливої як для Молдови, так і для України проблеми. На думку Володимира Фуркала, переговорний процес «ще більше ускладнився після звертання законодавчого органа Придністров'я до Державної Думи Російської Федерації і прийняття останньою постанови, яка не сприяє позитивному розв'язанню проблеми і створює додаткові труднощі на шляху просування до мирного врегулювання конфлікту».

Суть проблеми полягає в тому, що Держдума Росії, враховуючи настрої виборців, які бажають поновлення єдиної і неподільної, прийняла рішення запропонувати Єльцину провести переговори з Тирасполем та Кишиневом і визнати Придністров'я як незалежну державу. Президент Молдови Мірча Снегур заявив, що за таких умов Кишинев не може брати участі у переговорах з Тирасполем, а глава парламенту Придністров'я Олександр Смірнов виступив у п'ятницю на прес- конференції і звинувачив Кишинев у небажанні розв'язувати конфлікт. Слід також додати, що після отриманої підтримки з боку Росії у Придністров'ї вирішили провести 27 грудня вибори та референдум, на якому буде поставлено запитання про вхід Придністров'я до СНД як суверенної одиниці.

Нема сумнівів, що цього тижня в сусідній Молдові пристрастей не бракуватиме. Щодо України, то, як сказано в заяві, наша держава продовжує відстоювати думку про необхідність надати Придністров'ю особливий статус, але тільки в межах єдиної, територіально неподільної Молдови.

Наталя РІЗНИК.

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ ПЕРЕМІГ. НАМАГАННЯМИ ГРОМАДЯН

***ДЕРЖАВНОГО** перевороту не сталося. Верховній Раді Білорусі вдалося утримати владу у своїх руках. Після обіцянки Президента Олександра Лукашенка ввести в державі пряме президентське правління, якщо парламентські вибори не відбудуться, навіть звичайно аполітичні мінчани прийшли до виборчих дільниць. А всього проголосувало 61,2 відсотка громадян, що мають право голосу.*

Отож білоруси можуть святкувати перемогу парламентаризму. Під час повторних виборів депутатські мандати вже здобули двадцять кандидатів, обраних переважно в сільській місцевості (за партійними переконаннями: 5 членів КПРС, 3 — Аграрної партії, 1 — Об'єднаної демократичної партії, 11 — безпартійних). Ще 119 мандатів мають шанс знайти своїх господарів 10 грудня, під час другого туру, до якого вийшло 23 комуністи, 10 представників Блоку всебілоруської єдності, 9 — Білоруського народного фронту тощо. Щодо конкретних осіб, то до другого туру пройшли екс-спікер Шушкевич, колишній голова Нацбанку Богданкевич, колишній посол Білорусі в Польщі Таразевич... Тільки в двох округах вибори не відбулися.

За словами голови Центрвиборчкому Абрамовича, ці вибори було організовано значно краще за попередні. «Принаймні скарг було менше». Білорусь втілила в життя класичний вислів: на помилках вчаться. Пригадаймо не таку вже й далеку історію. Перші вибори депутатів до ВР тринадцятого скликання відбулися 14 травня, і тоді обрали тільки 18 депутатів. 28 травня відбувся другий тур голосування, і до обраних приєднався ще 101 депутат. Отож на сьогодні в новому парламенті Білорусі, якщо додати і щойно обраних, — 149 депутатів. За Конституцією Республіки Білорусь, Верховна Рада вважається легітимною, якщо в ній налічуватиметься не менш як 174 народні обранці, саме тому, незважаючи на статтю 82 Конституції, яка вказує, що «перше засідання Верховної Ради скликається не пізніше як через 30 днів по виборах», парламент досі не може розпочати свою роботу, бо не є легітимним.

А що всі попередні результати соціологічних досліджень пророкували, що народ вибори знехтує, Олександр Лукашенко пообіцяв у такому разі зробити їх «останніми» і впровадити пряме президентське правління. Можливо, саме ця перспектива і спричинила активність виборців. Пригадуєте скандальну історію, коли напередодні перших виборів на державному телебаченні Білорусі прокрутили документальний фільм, в якому порівнювали лідера Білоруського народного фронту Зенона Позняка з Гітлером. Зенон Позняк подав позов на режисера і виграв суд, але програв вибори. Так само і його партія — єдина серйозна опозиція Комуністичній партії, втратила багато прихильників. Напередодні других виборів вже Лукашенко зробив собі ведмежу послугу, виступивши з інтерв'ю в німецькій економічній газеті «Хандельсблат», де несподівано висловив захоплення тим режимом, що був у Німеччині... за часів того самого ж таки Гітлера. Що поробиш, Білорусь надто постраждала від фашизму, щоб по п'ятдесяти роках після війни спокійно сприймати такі заяви. Лукашенкові довелося вибачатися і пояснювати те, що було сказано. Але громадяни Білорусі вирішили все-таки поки що не допустити режиму єдиновладдя Президента і висловили свою позицію у єдиний спосіб, дозволений їм Конституцією: скористалися виборчим правом.

Отож попереду — 10 грудня. Можливо, цей день поставить крапку на парламентській кризі, і нова Верховна Рада нарешті розпочне ухвалювати закони. З полегшенням зітхне Конституційний суд, який у період відсутності законодавчої влади час від часу змушений звіряти, чи відповідають укази Президента чинній Конституції. І хто знає, можливо, зміниться настрій і в Лукашенка. Все-таки не така це легка справа: самому писати закони й самому їх виконувати.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Хроніка. Факти. Події

● *Копенгаген*

Спочатку вибори, потім — членський «квиток»

Відбулося чергове засідання Політичного Комітету Парламентської Асамблеї Ради Європи. У його роботі взяв участь голова Комісії Верховної Ради України у закордонних справах і зв'язках з СНД Борис Олійник.

Головну увагу, повідомили Укрінформ з посольства України в Хельсінкі, Комітет зосередив на розгляді питання про членство Росії в РЄ. Висловивши спільну думку про підтримку входження Росії до цієї авторитетної організації, члени Комітету дійшли висновку перенести остаточне вирішення цього питання на наступне засідання Комітету, яке відбудеться 20 грудня 1995р. у Парижі після парламентських виборів в Росії.

● *Брюссель*

Європа мріє про спокій

Найактуальніші проблеми європейської безпеки, соціально-економічні і політичні наслідки інтеграції країн Центральної та Східної Європи до ЄС, перспективи розвитку Європи у 21 столітті перебували у центрі уваги щорічного засідання Ради директорів авторитетного Інституту досліджень Схід—Захід, що відбувся 30 листопада — 1 грудня в Брюсселі. У їх обговоренні брали участь провідні політичні діячі, зокрема, Президент бундестагу ФРН Р.Зюсмут, член Європейської Комісії Г.Ван ден Брук, помічник Генерального секретаря НАТО з політичних питань Г. фон Мольтке. Посла України в Брюсселі Б.Тарасюка обрано головою першої робочої групи з питань Європейської безпеки. У своєму виступі на засіданні Б.Тарасюк наголосив на важливості геостратегічної ролі України як стабілізуючого фактора не тільки у регіоні Центральної та Східної Європи, але й на континенті в цілому.

● *Ханой*

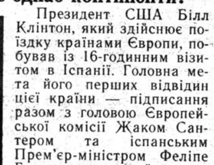
Міліціонери побували у В'єтнамі

Майже тиждень тривав візит делегації МВС України на чолі з міністром внутрішніх справ Юрієм Кравченком до Соціалістичної Республіки В'єтнам. Метою візиту була розробка практичних заходів щодо взаємодії правоохоронців двох держав у боротьбі зі злочинністю й нелегальною еміграцією.

● *Мадрид*

Пакт, який об'єднає континенти?

Президент США Білл Клінтон, який здійснює поїздку країнами Європи, побував із 16-годинним візитом в Іспанії. Головна мета його перших відвідин цієї країни — підписання разом з головою Європейської комісії Жаком Сантером та іспанським Прем'єр-міністром Феліпе Гонсалесом, котрий у даному разі виступає як голова Європейського Союзу (ЄС), так званого «Трансатлантичного пакту». Він покликаний замінити угоду про відносини США і ЄС від 23 грудня 1990 року й окреслити головні напрями перспективного співробітництва між ними в різних галузях.

ЧАС БУТИ ЕКОНОМІСТАМИ

***ГОЛОВНЕ**, що досягнуто миру. Таким є лейтмотив оцінок результатів нещодавніх «югославських» переговорів у Дейтоні (США). І все ж кожна зацікавлена сторона оцінює їх по-різному. Думку хорватів, а також перспективи хорватсько-українського співробітництва за умов миру коментує Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Хорватія в Україні Джуро ВІДМАРОВИЧ:*

— Хорватія дуже задоволена тим, що розв'язано питання її територіальної цілісності, і вона позбавлена необхідності повертати окуповані території у Східній Славонії силоміць. Також дуже важливо те, що зруйновано ідею Великої Сербії. Щодо майбутнього Боснії та Герцеговини, то ми вважаємо, що в цьому досягнуто оптимального результату: збережено міжнародно-правовий суб'єктивізм держави, характеристики центрально-державної влади Боснії та Герцеговини, статус усіх трьох народів, що мешкають на її території. Тепер ми очікуємо на резолюцію Ради Безпеки ООН, у якій йшлося б про механізм виконання всіх пунктів домовленості про мирну реінтеграцію Східної Славонії, яка узгоджена з місцевими сербами.

Що стосується перспектив втілення мирної угоди в життя, то, наприклад, боснійські серби вже погодилися з тим, що підписав від їхнього імені пан Мілошевич. Треба добитися, щоб з політичної сцени пішли військові злочинці — Караджич та Младич. Звичайно, проблем буде багато, але щодо Хорватії, то її уряд зробить усе для того, щоб дейтонські угоди набули реального змісту.

У боротьбі за нашу свободу ми були гарними вояками, а тепер, після настання миру, час бути хорошими економістами. Мені здається, що такої ж думки дотримується і уряд СРЮ. Ми згодні із скасуванням санкцій проти цієї країни. Однак наполягаємо, щоб майно колишньої СФРЮ було справедливо поділене між колишніми республіками.

Поки що я не можу сказати щось конкретне про розвиток хорватсько-українських відносин за умов миру на Балканах, але, наприклад, незабаром буде підписано двосторонній договір про уникнення подвійного оподаткування. А коли через шість місяців буде практично знято ембарго на поставки озброєнь в наш регіон, говоритимемо і на цю тему. На жаль, було відмінено намічений на початок листопада візит віце-прем'єр-міністра, міністра закордонних справ Хорватії Мате Гранича. Але українська сторона поставилася до цього з розумінням: адже доктор Гранич перебував «в ув'язненні» в Дейтоні, де дуже добре впорався із своїм завданням. Тепер сподіваємося, що він приїде в грудні, хоч і цей місяць буде надзвичайно насичений: підписання дейтонської угоди в Парижі, потім зустрічі в Лондоні й Москві. Але будьмо оптимістами.

Від редакції.
Коментар дейтонської угоди сербським дипломатом читайте в одному з випусків «ГУ».

Спростування

В українському примірнику газети за 2 грудня, суботу в інтерв'ю «Країна з власним голосом» з технічних причин вкралася прикра помилка. У відповіді Володимира Хандогія на запитання: «Побутує думка, що ООН дискредитувала себе й пішла, а натомість прийде НАТО, що з позиції сили розв'язуватиме проблеми?» слід читати «Я не згоден з такою постановкою питання. Тут, як кажуть, кожному овочу свій час».

Актуально

Як житимемо в Європі

***ПІД ЕГІДОЮ** Організації з питань безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) в Будапешті 7—8 грудня відбудеться засідання 53 міністрів закордонних справ, які збираються для обговорення назрілих проблем. Україну на цій зустрічі представлятиме перший заступник міністра закордонних справ Антон БУТЕЙКО.*

— Такі засідання відбуваються один раз на два роки.

Цього разу тут обговорюватиметься майбутнє континенту — модель загальної і всеохоплюючої європейської безпеки XXI століття, участь ОБСЄ в забезпеченні мирного врегулювання боснійських проблем, розбудові демократії, нагляді за дотриманням прав людини.

До речі, минулого тижня під час засідання Постійної Ради ОБСЄ у Відні прийнято рішення про продовження до 30 червня 1996 року мандату місії ОБСЄ в Україні.

Є сподівання, що місія ОБСЄ й далі працюватиме ефективно, а можливо, й розширить сферу діяльності, приділивши увагу проблемам соціально-економічного характеру.

ДІВЧАТА, НА ЛІТАК!

***КИТАЙ.** Шанхай — найбільше індустріальне місто Китаю. Тут більше мільйона промислових робітників, але половина з них втратила роботу за період з 1990 по 1994 роки.*

Серед них 260 тисяч безробітних жінок середнього віку. Це серйозна проблема для міста, і її намагається розв'язати муніципальний уряд Шанхаю, активно допомагаючи безробітним жінкам працевлаштуватися.

Використовуються всі можливості для пошуку робочих місць в універмагах, метро, на радіо. Багато хто пройшов перенавчання і тепер теж працевлаштований. Першість тримає шанхайська авіакомпанія, яка вже запропонувала роботу бортпровідниць багатьом жінкам.

На знімку: 18 нових бортпровідниць було відібрано з 2.204 колишніх робітниць текстильних фабрик. Після перенавчання і відповідного тренування вони стали до роботи.

Фото Сіньхуа—ІТАР-ТАРС.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про звіт про роботу Національного банку, баланс його діяльності і зведений баланс банківської системи та розподіл прибутку Національного банку України за 1994 рік

Відповідно до статті 20 Закону України «Про банки і банківську діяльність» Верховна Рада України **постановляє:**

1. Взяти до відома звіт Національного банку України про роботу за 1994 рік, баланс його діяльності з валютою балансу 307786 млрд. крб. і зведений баланс банківської системи України з валютного балансу 1271953 млрд.карбованців (додається).

2. Затвердити розподіл прибутку Національного банку України за 1994 рік в сумі 8268 млрд.карбованців (додається).

3. Запропонувати Міністерству фінансів України в двотижневий термін подати на затвердження Верховної Ради України розмір і структуру внутрішнього боргу держави станом на 1 січня 1996 року та вирішити питання про сплату Національному банку України процентів за надані в 1994 році кредити уряду в сумі 70,6 трлн.карбованців.

4. Національному банку України, постійній Комісії Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності внести на розгляд Верховної Ради України звіт про роботу Національного банку України, баланс його діяльності та розподіл прибутку Національного банку України за 1995 рік у травні 1996 року.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 21 листопада 1995 року.

Баланс Національного банку України за 1994 рік

(млрд. укр. крб.)

Активи	Сума	Пасиви	Сума
Валютні активи	115734	Валютні пасиви	115124
Дорогоцінні метали	1096	Іноземна валюта	115124
Іноземна валюта	114638	Гроші в обігу	93854
Заборгованість комерційних банків перед НБУ по розрахунках	252	Розрахунки з кредитними установами	54351
Вимоги до уряду	141073	Депозити уряду	5962
Кредити, надані Мінфіну	139260	Кошти пенсійного фонду	1527
Внутрішній державний борг	1812	Інші пасиви	36968
Інші кредити	1	Кошти на рахунках суб'єктів господарювання	427
Інші активи	50727	Кредити, отримані НБУ від комерційних банків	4612
Кредити, надані комерційним банкам	22942 *	Депозитні рахунки суб'єктів господарювання	20
Грошові кошти	2068	Статутний фонд	501
Основні фонди	1029	Резервний фонд	201
Кошти в розрахунках	17	Інші фонди	4724
Відвернені кошти за рахунок прибутку	8268	Фонд створення валютних резервів	1560
Інші активи	16403	Прибуток	8268
		Кошти в розрахунках	542
		Інші пасиви	16113
Усього активів	307786	Усього пасивів	307786

* З урахуванням коштів Національного банку України, які направлені на купівлю валюти в резервний фонд НБУ.

Зведений баланс банківської системи України за 1994 рік

(млрд. укр. крб.)

Активи	Сума	Пасиви	Сума
Грошові кошти	31299	Гроші в обігу	93854
Грошові кошти	30201	Зобов'язання перед банками	96338
Дорогоцінні метали	1098	Кошти на рахунках комерційних банків	57954
Вимоги до банків	110587	Кредити, отримані	33772
Кошти на коррахунках комерційних банків	57450	Депозити, отримані НБУ від КБ	4612
Заборгованість комерційних банків по розрахунках	252	Депозити уряду	12034
Кредити, надані комерційними банками і філіями банків країн колишнього СРСР іншим банкам	29943	Кошти пенсійного фонду	5657
Кредити, надані комерційним банкам	10985 *	Кошти суб'єктів господарювання	133609
Емісійні кошти НБУ, направлені на покупку валюти в резервний фонд НБУ	11957	Кошти на рахунках суб'єктів господарювання	93354
Вимоги до уряду	141073	Депозитні рахунки підприємств та вклади громадян	40255
Кредити, надані Мінфіну	139260	Валютні пасиви	409720
Внутрішній державний борг	1812	Інші пасиви	520741
Інші кредити	1	Статутний фонд	9287
Вимоги до суб'єктів господарювання	134438	Резервний фонд	3298
Кредити, надані суб'єктам господарювання	120041	Інші фонди	26627
Кошти, вкладені в спільну господарську діяльність	253	Фонд створення валютних резервів	1663
Вкладення в цінні папери	14144	Прибуток	53189
Валютні активи	396289	Кошти в розрахунках	164707
Валютні кошти	396289	Інші пасиви	261970
Інші активи	458267	Усього пасивів	1271953
Основні фонди	7871		
Відвернені кошти за рахунок прибутку	52465		
Кошти в розрахунках	17		
Інші активи	397914		
Усього активів	1271953		

*) Включаючи прострочені позики по міжбанківських кредитах

Розподіл прибутку Національного банку України за 1994 рік

(млрд. укр. крб)

Напрями	Сума
1. Фінансування будівництва потужностей по виготовленню та збереженню національної валюти, об'єктів банківської інфраструктури	4046,8
2. Фінансування витрат по технічному переоснащенню платіжної системи, засобів телекомунікації, придбанню банківського обладнання, інвентаря і спецтранспорту	1409,7
3. Поповнення Статутного фонду банку	500
4. Відрахування Міністерству фінансів (перевищення доходів над видатками)	460 *
5. Витрати на підвищення кваліфікації кадрів та утримання навчальних закладів	90,7
6. Фінансування заходів по соціальному захисту працівників системи, включаючи матеріальну допомогу пенсіонерам, працівникам у зв'язку з нещасними випадками тощо	458,5
7. Витрати на доброчинність і спонсорство	73,1
8. Інші витрати, включаючи придбання дорогоцінних металів та каменів	1229,2
Усього	8268

* Крім того:

перерахована Міністерству фінансів України позитивна курсова різниця в сумі 3 трлн. крб., яка отримана при здійсненні операцій з іноземною валютою;

Міністерством фінансів України не сплачені проценти за надані кредити в сумі 70,6 трлн. крб.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про основні напрями грошово-кредитної політики Національного банку України на 1995 рік

Відповідно до статті 12 Закону України «Про банки і банківську діяльність» Верховна Рада України **постановляє:**

1. Взяти до відома основні напрями грошово-кредитної політики Національного банку України на 1995 рік.

2. Зобов'язати Правління Національного банку України внести на розгляд Верховної Ради України основні напрями грошово-кредитної політики на 1996 рік не пізніш як через 10 днів після затвердження Державного бюджету України на 1996 рік.

3. Постійній Комісії Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності прискорити подання на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про Національний банк України.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 21 листопада 1995 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про кошторис Національного банку України на 1995 рік

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Затвердити, як виняток, кошторис Національного банку України на 1995 рік (додається).

2. Надати право Правлінню Національного банку України з урахуванням інфляційних процесів проводити перерозподіл коштів у межах затверджених витрат за окремими статтями розділів І і ІІ кошторису з наступним обов'язковим інформуванням постійної Комісії Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності.

3. Зобов'язати Міністерство фінансів України у 1995 році направляти кошти, що надходять від Національного банку України, до Державного бюджету України у вигляді перевищення доходів над витратами на викуп казначейських зобов'язань Міністерства фінансів України, строк оплати яких настав.

4. Постійній Комісії Верховної Ради України з питань бюджету при внесенні змін до Державного бюджету України на 1995 рік передбачити у його видатках кошти на сплату процентів за отримані кредити Міністерством фінансів України в 1995 році.

5. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на постійну Комісію Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м. Київ, 21 листопада 1995 року.

Кошторис Національного банку України на 1995 рік

Доходи		Витрати	
Статті	Сума, млрд.крб	Статті	Сума, млрд.крб.
1. Отримані проценти за кредитами — всього в них:	88147,2	I. Витрати, що відносяться на собівартість банківської діяльності — всього	17714,8
—наданих Міністерству фінансів України	74647,2	1. Нараховані проценти за мобілізовані кредитні ресурси	5000,0
— наданих комерційним банкам	13500,0	2. Утримання і відновлення основних виробничих фондів	2874,2
в тому числі: за кредитами, реалізованими на аукціоні	8000,0	3. По фонду основної і додаткової заробітної плати	2304,7
2. Надходження від перевезення монетарних цінностей та інкасації готівки	5790,0	4. Внески на державне соціальне страхування	852,7
3. Надходження від розрахунково-касового обслуговування та інших видів послуг	2165,0	5. Виготовлення та забезпечення банків банкнотами та монетами	5633,2
4. Інші доходи	7930,0	6. Проведення електронних розрахунків	200,0
Всього доходів	104032,2	7. Службові відрядження	150,0
		8. Охорона установ НБУ	470,0
		9. Інші	230,0
		II. Витрати, що фінансуються за рахунок прибутку — всього	25515,4
		1. Поповнення статутного фонду	—
		2. Поповнення резервного фонду	300,0
		3. Створення бази виготовлення та збереження національної валюти — всього в тому числі :	21211,5
		— фінансування будівництва об'єктів банківської інфраструктури	19300,0
		— придбання банківського обладнання та інвентаря і транспорту	1911,5
		4. Грошові виплати та заохочення, включаючи відрахування на державне соціальне страхування (виплати на оздоровлення, допомога пенсіонерам та інші)	1303,9
		5. Підготовка кадрів та утримання навчальних закладів	400,0
		6. Інші витрати	2300,0
		Всього витрат по Національному банку України	43230,2
		III. Перерахування Міністерству фінансів — всього в тому числі:	60802,0
		1. При погашенні Міністерством фінансів заборгованості по платі за ресурси за 1994 рік	50000,0
		2. По завершенню фінансового року	10802,0
		Всього витрат:	104032,2

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Кредитної угоди між Європейським Співтовариством (Кредитор) та Україною (Позичальник) та Національним банком України (Агент Позичальника) про надання Україні позики в сумі 85 млн. ЕКЮ

Верховна Рада України постановляє:

Подану Президентом України Кредитну угоду між Європейським Співтовариством (Кредитор) та Україною (Позичальник) та Національним банком України (Агент Позичальника) про надання Україні позики в сумі 85 млн.ЕКЮ, підписану 15 червня 1995 року в м.Брюсселі, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 24 листопада 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про відкликання народного депутата України

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Підстави для відкликання народного депутата України

1. Відповідно до статті 96 Конституції (Основного Закону) України народний депутат України, який не виправдав довір'я виборців, може бути в будь-який час відкликаний ними у порядку, встановленому цим Законом.

2. Підставами для відкликання виборцями обраного ними народного депутата України можуть бути:

порушення ним положень Конституції і законів України;

систематичне невиконання депутатських обов'язків визначених Законом України «Про статус народного депутата України» і Регламентом Верховної Ради України;

використання своїх повноважень в особистих корисливих цілях;

систематичне порушення норм депутатської етики і моралі;

невідповідність практичної діяльності депутата основним принципам і положенням його передвиборної програми;

відмова від переходу на постійну роботу до Верховної Ради України;

приховування доходів, занесення неточних даних у декларацію про доходи.

Стаття 2. Право порушення питання про відкликання народного депутата України

Право порушувати питання про відкликання народного депутата України належить виключно виборцям відповідного виборчого округу, яке реалізується ними в порядку і формах, визначених цим Законом.

Стаття 3. Проведення відкликання

Проведення відкликання народного депутата України організують Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України (далі — Центральна виборча комісія), а також відповідні окружна та дільничні виборчі комісії, які утворюються і діють у порядку, визначеному цим Законом.

Стаття 4. Основні принципи і засади проведення відкликання народного депутата України

Відкликання народного депутата України здійснюється за передбаченими Законом України «Про вибори народних депутатів України» демократичними принципами і засадами виборчого процесу в частині, що не суперечить цьому Закону.

Стаття 5. Законодавство про відкликання народного депутата України

Порядок відкликання народного депутата України регулюється Конституцією (Основним Законом) України, цим Законом та іншими законодавчими актами України.

II. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ З ПИТАННЯ ПРО ВІДКЛИКАННЯ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

Стаття 6. Збори виборців з питання про відкликання народного депутата України

1. Питання про відкликання народного депутата України може бути порушено на зборах виборців округу, від якого обрано депутата, за умови, що в них беруть участь не менш як 300 виборців. Збори можуть проводитись за місцем проживання виборців або на підприємствах, в установах, організаціях у межах виборчого округу.

Кількість проведених у окрузі зборів, на яких порушується питання про відкликання депутата, не обмежується, але вони повинні проводитись не пізніше передбаченого статтею 10 цього Закону 45-денного терміну для збирання підписів виборців на підтримку пропозиції про відкликання депутата, що була висунута на перших зборах.

Повторне порушення питання про відкликання народного депутата України може мати місце не раніше, ніж через рік після вирішення у встановленому цим Законом порядку питання щодо результатів голосування про його відкликання, яке проводилось раніше.

2. Ініціатори зборів (не менше десяти виборців відповідного округу) зобов'язані не пізніш як за 15 днів до проведення зборів письмово повідомити народного депутата України, щодо якого порушується питання про відкликання, та голову районної, районної в місті, міської (міст без районного поділу) Ради у межах виборчого округу, на території якої пропонується провести збори виборців, про дату, місце і мету зборів.

3. Про одержану заяву виборців голова відповідної місцевої Ради у дводенний строк надсилає повідомлення до Верховної Ради України та Центральної виборчої комісії.

4. Перед початком зборів проводиться реєстрація учасників, складається список із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження та адреси проживання виборців, які беруть участь у зборах. Проти свого прізвища у списку кожний учасник зборів ставить особистий підпис.

5. На зборах обираються голова і секретар зборів та лічильна комісія у складі трьох осіб, вноситься та обговорюється пропозиція про відкликання народного депутата України. У разі схвалення зазначеної пропозиції рішенням зборів, прийнятим більшістю голосів, обрахованих та оприлюднених членами лічильної комісії, подальший порядок денний повинен включати питання утворення ініціативної групи виборців, яка обирається більшістю голосів у складі 10—20 учасників зборів.

6. Про проведення зборів виборців складається протокол із зазначенням результатів голосування з питань порядку денного, який підписується усіма виборцями, які схвалили пропозицію про відкликання народного депутата України. Документи проведених зборів — список учасників, протокол з формулюванням пропозиції про відкликання народного депутата України та список членів ініціативної групи виборців із зазначенням даних паспортів або інших документів, що засвідчують їх особи, підписуються головою та секретарем зборів.

7. Для здійснення контролю за дотриманням вимог цього Закону під час проведення зборів на них можуть бути присутніми з правом дорадчого голосу посадові особи, уповноважені головою відповідної місцевої Ради, а також народні депутати України та посадові особи, уповноважені Президією Верховної Ради України або Центральною виборчою комісією.

Стаття 7. Гарантії прав народного депутата України при порушенні питання про його відкликання зборами виборців

1. Народний депутат України, щодо якого порушується питання про відкликання, має право бути присутнім на зборах виборців, де обговорюється відповідна пропозиція, або направити для участі у зборах уповноважених ним осіб.

2. На вимогу народного депутата голова зборів зобов'язаний надати йому для виступу час, достатній для викладення пояснень щодо обговорюваних питань, про що зазначається у протоколі зборів. За дорученням депутата виступити на зборах має право уповноважена ним особа.

3. Після закінчення обговорення пропозиції про відкликання народний депутат України або уповноважена ним особа мають право виступити до початку голосування із заключним словом.

4. Не пізніше ніж за 7 днів до призначеної дати зборів народний депутат може надіслати ініціаторам проведення зборів та голові відповідної місцевої Ради письмову заяву з обгрунтуванням поважних причин, які унеможливлюють його участь у зборах у призначений день, та запропонувати інший день проведення зборів, але не пізніше ніж у наступні 15 днів після призначеної дати. У разі відсутності об'єктивних обставин, що перешкоджають перенесенню дати зборів, ініціатори зборів повинні задовольнити вимогу депутата або погодити з ним інший день проведення зборів. Перенесення дати зборів на вимогу депутата вдруге не допускається.

5. У випадку тяжкої хвороби народного депутата та знаходження його на стаціонарному лікуванні, що підтверджується відповідними документами, збори на письмову вимогу народного депутата мають бути перенесені на іншу дату протягом 15 днів від дня його одужання, але в будь-якому разі незалежно від стану здоров'я депутата не пізніше ніж через 4 місяці від першої дати зборів. Про своє одужання депутат повинен надіслати протягом трьох днів письмове повідомлення ініціаторам зборів.

6. У випадку недодержання зазначених вимог або відмови депутата взяти участь у зборах, а також якщо у зборах бере участь уповноважена ним особа, відсутність депутата не тягне правових наслідків щодо чинності прийнятих зборами рішень.

7. Збори можуть бути перенесені на будь-яку іншу дату, якщо на це є письмова згода народного депутата України. Перенесення дати зборів їх ініціаторами на свій розсуд може мати місце лише один раз — на строк не раніше 15 днів і не пізніше 30 днів з первинної дати проведення зборів з додержанням вимог статті 6 цього Закону.

Стаття 8. Реєстрація ініціативної групи виборців по відкликанню народного депутата України

1. Ініціативна група, утворена на зборах виборців, де було порушено питання про відкликання народного депутата України, реєструється Центральною виборчою комісією за поданням голови районної, районної у місті, міської (міст без районного поділу) Ради, на території якої було проведено збори виборців.

2. При реєстрації ініціативної групи голові відповідної місцевої Ради подаються документи зборів виборців, передбачені частиною шостою статті 6 цього Закону, а також копії письмового повідомлення народному депутату України про проведення зборів виборців (із зазначенням адреси проживання ініціаторів зборів) та документа, що підтверджує його направлення депутату.

3. Якщо подані документи відповідають вимогам цього Закону, голова відповідної Ради у 10-денний строк надсилає їх до Центральної виборчої комісії.

4. Центральна виборча комісія після вивчення поданих документів у 15-денний строк від дня їх надходження реєструє ініціативну групу виборців або може прийняти рішення про відмову в її реєстрації, якщо під час порушення питання про відкликання депутата не було додержано порядку, встановленого цим Законом. На засіданні Центральної виборчої комісії під час вирішення питання про реєстрацію ініціативної групи мають право бути присутніми її представники, а також народний депутат України, щодо якого проводиться процедура відкликання, чи уповноважена ним особа.

5. Після реєстрації ініціативної групи у триденний строк її представникові видаються свідоцтво про реєстрацію ініціативної групи, посвідчення її членів та зразки підписних листів для збирання підписів виборців на підтримку пропозиції про відкликання народного депутата України за формами, що встановлюються Центральною виборчою комісією.

6. Відомості про реєстрацію ініціативної групи виборців по відкликанню народного депутата України подаються до Президії Верховної Ради України, надсилаються голові обласної Ради, де було утворено відповідний виборчий округ, головам районних, районних у місті, міських (міст без районного поділу) Рад, які знаходяться на території виборчого округу, та публікуються у газеті «Голос України» і місцевій пресі.

7. Плата за реєстрацію ініціативних груп не справляється. Місцеві Ради, державні органи, підприємства, установи та організації не несуть не передбачених цим Законом витрат щодо організації та діяльності ініціативних груп.

8. Відмову у реєстрації ініціативної групи може бути оскаржено до районного суду за місцезнаходженням Центральної виборчої комісії.

Стаття 9. Підтримка пропозиції про відкликання народного депутата України шляхом збирання підписів виборців на підписних листах

1. Пропозиція про відкликання народного депутата України, прийнята на зборах виборців, після реєстрації утвореної на них ініціативної групи повинна бути підтримана не менш як 10 тисячами виборців відповідного округу.

2. Від дня одержання свідоцтва про реєстрацію ініціативна група має право організувати та безперешкодно здійснювати на всій території виборчого округу збір підписів виборців на підписних листах, зразок яких надається Центральною виборчою комісією.

3. На кожному підписному листі повинно бути зазначено номер реєстраційного свідоцтва ініціативної групи, місце і дату проведення зборів виборців, на яких її було утворено, порядковий номер підписного листа, формулювання пропозиції про відкликання народного депутата із зазначенням мотивів пропозиції, прізвище, ім'я, по батькові народного депутата України, рік народження, партійність, посада, (професія, заняття), рік обрання депутатом, місце проживання. У підписному листі повинно бути зазначено останній день збирання підписів відповідно до строків, встановлених цим Законом.

Стаття 10. Строки і порядок збирання підписів виборців

1. Загальний строк збирання підписів виборців на підтримку пропозиції про відкликання народного депутата України становить 45 днів від дня одержання свідоцтва ініціативною групою.

У разі проведення в окрузі декількох зборів, на яких було порушено питання про відкликання депутата та утворено і зареєстровано кілька ініціативних груп, строк збирання підписів для кожної з них, не-

(Продовження на 8-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про відкликання народного депутата України»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про відкликання народного депутата України» з дня його опублікування.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про порядок відкликання депутата Верховної Ради Української РСР» в редакції від 27 червня 1979 року (Відомості Верховної Ради УРСР, 1959 р., №32, ст.170; 1979 р., №28, ст.368).

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 2 листопада 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про відкликання народного депутата України

(Початок на 7-й стор.)

залежно від дня реєстрації, обмежується 45 днями від дня одержання свідоцтва ініціативною групою, яку було зареєстровано першою. Усі зібрані ними протягом цього строку підписи підсумовуються і враховуються разом.

2. Збирання підписів здійснюється членами ініціативної групи або збирачами підписів з числа учасників зборів. Списки членів ініціативної групи та збирачів підписів із зазначенням їх прізвища, імені, по батькові, дати народження, адреси проживання подаються головам районних, районних у місті, міських (міст без районного поділу) Рад у межах території відповідного виборчого округу, а збирачам підписів з числа учасників зборів видаються посвідчення за підписом голів цих Рад.

3. Виборець, який підтримує пропозицію про відкликання депутата, ставлячи свій підпис на підписному листі, зазначає при цьому своє прізвище, ім'я, по батькові або ініціали, дату підпису. Особа, яка здійснює збирання підписів, зазначає у підписному листі згідно з документами громадянина дату його народження (рік народження, якщо вік виборця становить 18 і більше років), номер і серію паспорта або номер іншого документа, що засвідчує особу, адресу проживання.

У разі внесення в підписний лист даних не з паспорта або іншого документа, що засвідчує особу виборця, його підпис вважається недійсним і не зараховується.

4. Виборець вправі поставити свій підпис лише на одному підписному листі, про що його повинна попередити особа, яка здійснює збирання підписів. Якщо підписи виборцем поставлено на кількох підписних листах, вони не зараховуються.

5. Не допускається збирання підписів на одному підписному листі кількома членами ініціативної групи або збирачами підписів. Заповнений підписний лист підписується особою, яка збирала підписи, із зазначенням прізвища, її адреси та дати підпису.

6. В одному підписному листі повинні бути лише підписи виборців, які проживають на території одного району, району в місті, міста (міст без районного поділу) в межах виборчого округу.

Стаття 11. Порядок і строки подання підписних листів до місцевих Рад

1. Заповнені підписні листи з підписами виборців, що проживають у районах, районах у містах, містах (міст без районного поділу) в межах відповідного виборчого округу, подаються членами ініціативної групи або збирачами підписів головам відповідних місцевих Рад або уповноваженим ними посадовим особам протягом передбаченого для збирання підписів 45-денного терміну та трьох днів від дня його закінчення.

2. Особі, яка подала підписні листи, на її вимогу видається довідка, в якій зазначено їх загальну кількість, дату подання, загальну кількість підписів виборців, а у разі виявлення під час подання листів неточностей у них — яку кількість підписних листів повернуто для виправлення та у який термін.

3. Посадові особи місцевих Рад вправі здійснювати у семиденний строк вибіркову або повну перевірку дотримання вимог цього Закону щодо зібраних на підписних листах підписів виборців. У разі виявлення неточностей, невідповідності оформлення підписних листів вимогам Закону ці листи повертаються особам, які їх подали, для виправлення. Виправлені підписні листи повинні бути подані до місцевої Ради не пізніше ніж на десятий день від дня закінчення терміну збирання підписів виборців.

Перевірка підписних листів проводиться за обов'язковою участю представників ініціативних груп і довірених осіб депутата або інших уповноважених ним осіб. У разі недотримання цієї вимоги результати перевірок не мають юридичної сили. Довірені особи народного депутата або інші уповноважені ним особи мають право знайомитися з поданими на перевірку підписними листами та робити з них копії.

4. Підписи виборців без реквізитів, передбачених цим Законом та формою підписного листа, або якщо ці реквізити не відповідають даним паспорта чи іншого документа, що засвідчує особу, а також якщо підписи одного виборця є на кількох підписних листах, вважаються недійсними і не зараховуються.

Невідповідність реквізитів документа може бути встановлено лише перевіркою записів на підписному листі безпосередньо з документом, що засвідчує особу.

5. Недійсними вважаються також підроблені або насильно зібрані підписи, якщо це письмово підтвердить виборець, якого примусили підписатись або за якого зробили підпис.

Якщо під час вибіркової перевірки дійсності підписів на підписному листі посадовими особами місцевих Рад виявлено сфальсифіковані чи неналежним чином оформлені підписи, вони проводять повну перевірку підписів на цьому листі або визнають всі підписи на ньому недійсними.

6. Після закінчення перевірки та внесення виправлень до підписних листів про результати збирання підписів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці в межах виборчого округу складається протокол, в якому зазначаються загальна кількість поданих підписних листів, загальна кількість дійсних підписів виборців та кількість підписів, які не були зараховані відповідно до порядку, встановленого цим Законом. Протокол підписується двома членами ініціативної групи або збирачами підписів (із зазначенням їх прізвищ та ініціалів) та головою відповідної місцевої Ради або уповноваженою ним посадовою особою і засвідчується печаткою місцевої Ради.

7. У разі виявлення неузгодженостей про це може бути складено окремий протокол. Не пізніше наступного дня зазначені документи разом з усіма поданими підписними листами, в тому числі тими, в яких виявлено неузгодженості, надсилаються до Центральної виборчої комісії.

8. Якщо ініціативна група вважає, що збирання підписів виборців на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці завершено до закінчення передбаченого Законом 45-денного терміну збирання підписів, вона надсилає письмову заяву про це голові відповідної місцевої Ради, після чого проводяться усі визначені цим Законом процедури і підписні листи разом з іншими документами може бути надіслано до Центральної виборчої комісії раніше встановлених Законом максимальних строків.

Стаття 12. Підрахунок підписів виборців, які підтримали пропозицію про відкликання і прийняття рішення щодо призначення голосування про відкликання народного депутата України

1. Центральна виборча комісія забезпечує реєстрацію документів та підписних листів щодо відкликання народного депутата України, які надійшли з виборчого округу, і протягом 15 днів з дня їх надходження проводить вибіркову або повну перевірку дотримання вимог Закону при порушенні питання про відкликання народного депутата та збиранні підписів виборців на підтримку цієї пропозиції, підбиває підсумки збирання підписів ініціативною групою, про що складається протокол.

2. У разі, якщо в окрузі було проведено кілька зборів з питання про відкликання депутата і зареєстровано декілька ініціативних груп, надіслані документи розглядаються у встановленому порядку з дня надходження кожних із них.

3. Після перевірки документів, що надійшли від усіх ініціативних груп, складається підсумковий протокол про загальну кількість зібраних у встановленому порядку підписів виборців на підтримку пропозиції про відкликання депутата. У п'ятиденний строк після складання підсумкового протоколу приймається рішення щодо призначення голосування про відкликання народного депутата України. Якщо збирання підписів здійснювала одна ініціативна група, рішення приймається у п'ятиденний строк після складання протоколу.

4. У випадку, коли встановлено, що необхідну кількість підписів виборців зібрано відповідно до вимог цього Закону однією або кількома ініціативними групами, незалежно від того, чи надійшли документи від усіх ініціативних груп, рішення щодо призначення голосування з питання про відкликання народного депутата України приймається у п'ятиденний строк після складання останнього протоколу, відповідно до якого загальна кількість підписів виборців перевищує 10 тисяч.

5. У разі, якщо встановлено, що при порушенні питання про відкликання депутата і збиранні підписів на підтримку цієї пропозиції було додержано вимог Закону, в тому числі зібрано не менше 10 тисяч підписів виборців, Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України призначає на неділю або інший неробочий день голосування про відкликання народного депутата України від відповідного виборчого округу, але у строк не пізніше ніж через два місяці після прийняття рішення про призначення голосування і не раніше ніж через місяць.

6. Якщо виявлено, що при порушенні питання про відкликання депутата та збиранні підписів мали місце грубі порушення вимог цього Закону, які істотно вплинули на волевиявлення виборців, або не було зібрано достатньої кількості їх підписів, голосування про відкликання народного депутата України не призначається.

7. Рішення Центральної виборчої комісії щодо призначення голосування про відкликання депутата може бути оскаржено народним депутатом України або членами ініціативної групи (ініціативних груп) до Верховного Суду України. Рішення Верховного Суду України з цього питання є остаточним.

8. Рішення Центральної виборчої комісії з питання щодо призначення голосування про відкликання народного депутата України подається до Верховної Ради України, надсилається голові обласної Ради, на території якої утворено відповідний виборчий округ, та публікується в газеті «Голос України» і місцевій пресі.

9. Рішення Центральної виборчої комісії може бути скасовано внаслідок дострокового припинення повноважень народного депутата України з підстав, визначених законодавством України.

III. ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ, ПРОВЕДЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОЛОСУВАННЯ З ПИТАННЯ ПРО ВІДКЛИКАННЯ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

Стаття 13. Округ та дільниці для голосування

1. Голосування з питання про відкликання народного депутата України проводиться в межах виборчого округу, від якого обрано депутата.

2. Голосування про відкликання депутата проводиться, як правило, на тих самих дільницях виборчого округу, на яких проводилось голосування під час виборів народного депутата України. У разі, якщо відбулися істотні демографічні зміни або зміни у місці проживання виборців, що обумовлюють неможливість проведення голосування на раніше утворених дільницях, можуть бути утворені нові виборчі дільниці не пізніше ніж через 20 днів від дня прийняття рішення про проведення голосування Центральною виборчою комісією в порядку, передбаченому статтею 12 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 14. Порядок організації діяльності комісій по проведенню голосування про відкликання народного депутата України

1. Вищим органом по організації та проведенню голосування, вирішенню інших питань, пов'язаних з відкликанням народного депутата України, є Центральна виборча комісія.

2. Для організації та проведення голосування в окрузі не пізніше ніж через 15 днів після прийняття Центральною виборчою комісією рішення про призначення голосування утворюється окружна комісія відповідно Президією Верховної Ради Автономної Республіки Крим, на сесії обласної, Київської та Севастопольської міських Рад за поданням голів цих Рад.

3. Для організації голосування на дільницях не пізніше ніж через 25 днів після прийняття відповідного рішення Центральною виборчою комісією утворюються дільничні комісії в порядку, передбаченому статтею 16 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

4. Повноваження дільничних комісій, організація їх діяльності по проведенню голосування про відкликання народного депутата України здійснюються відповідно до цього Закону та Закону України «Про вибори народних депутатів України».

5. На засіданнях дільничних комісій, у тому числі під час голосування, підрахунку голосів, підбиття підсумків голосування по округу, мають право бути присутніми довірені особи народного депутата України або уповноважені ним особи, члени ініціативної групи (ініціативних груп) або уповноважені нею особи з числа виборців округу. Списки зазначених осіб і документи, що підтверджують їх повноваження, подаються до відповідних комісій. Порядок участі цих осіб в роботі комісій регламентується статтею 6 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 15. Списки виборців

Списки виборців складаються по кожній дільниці дільничною комісією не пізніш як за 20 днів до дня голосування. Інші питання стосовно списків — порядок їх складання, оголошення та внесення змін — визначаються статтями 20, 21 та 22 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 16. Довірені особи народного депутата України, інші уповноважені ним особи

1. Народний депутат України під час вирішення питань пов'язаних з його відкликанням, може мати не більше п'яти довірених осіб, які допомагають йому, роз'яснюють позицію народного депутата, ведуть агітацію з питання про його відкликання, представляють інтереси депутата у відносинах з державними органами і об'єднаннями громадян, місцевими Радами, комісіями по проведенню голосування та виборцями.

2. Після призначення голосування про відкликання народного депутата України він визначає довірених осіб за власною ініціативою і може звертатися до окружної комісії щодо їх реєстрації з дня її утворення. У заяві депутата щодо кожної кандидатури довіреної особи зазначаються її прізвище, ім'я, по батькові, службова і домашня адреса, номери телефонів. До заяви додається письмова згода цієї особи.

3. Окружна комісія протягом трьох днів від дня надходження заяви реєструє довірених осіб і видає їм посвідчення за формою, яка затверджується Центральною виборчою комісією.

4. Депутат може в будь-який час до дня голосування звернутись з письмовою заявою до окружної комісії про припинення повноважень довіреної особи та реєстрацію замість неї іншої особи. Довірена особа депутата може в будь-який час за власною ініціативою

(Закінчення на 9-й стор.)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про відкликання народного депутата України

(Початок на 7—8-й стор.)

ціативою скласти свої повноваження, повідомивши про це депутата та повернувши до окружної комісії видане їй посвідчення.

5. Повноваження довіреної особи починаються з дня її реєстрації і закінчуються після остаточного вирішення питання щодо відкликання народного депутата України, в тому числі у разі оскарження цього питання до Верховного Суду України.

6. Народний депутат України в будь-який час від дня одержання повідомлення ініціаторів зборів виборців або іншої інформації про порушення питання щодо його відкликання може уповноважувати осіб, які мають право голосу, представляти його інтереси на зборах виборців, засіданнях комісій по проведенню голосування, під час вирішення інших питань, пов'язаних з процедурою його відкликання. Зазначені особи здійснюють свої повноваження за письмовим дорученням народного депутата України, що складається ним у довільній формі і засвідчується власним підписом.

7. Призначення довірених або уповноважених осіб з числа членів комісій по проведенню голосування, осіб, що проходять строкову військову або альтернативну (невійськову) службу, прапорщиків, мічманів, офіцерів особового складу Збройних Сил України, Прикордонних військ України, Управління державної охорони України, військ Цивільної оборони України, інших військових формувань, що створюються відповідно до законодавства України, Служби безпеки України та начальницького складу органів внутрішніх справ України, а також суддів і прокурорів забороняється.

Стаття 17. Агітація за і проти відкликання народного депутата України

1. Виборці округу, від якого обрано народного депутата України, утворені ними ініціативні групи, народний депутат України, щодо якого порушено питання про відкликання, його довірені та уповноважені особи мають право вільно і всебічно обговорювати ділові і особисті якості депутата, вести агітацію за або проти його відкликання на зборах, мітингах, у бесідах, засобах масової інформації.

2. Засоби масової інформації, одним із засновників яких виступають державні органи, установи, організації, органи місцевого самоврядування, а також засоби масової інформації, які повністю або частково фінансуються за рахунок державних коштів або коштів органів місцевого самоврядування, зобов'язані надавати рівні можливості для виступів за або проти відкликання як самому народному депутату України, так і його довіреним або уповноваженим особам та виборцям.

3. Окружна комісія за рахунок державних коштів у межах кошторису витрат, що затверджується Центральною виборчою комісією, встановлює, забезпечує та оплачує конкретний обсяг публікацій у місцевій пресі, виступів по радіо і місцевому телебаченню для народного депутата України або його довірених та уповноважених ним осіб, з одного боку, та членів ініціативної групи (ініціативних груп) або уповноважених нею виборців округу — з іншого.

4. Агітація за і проти відкликання народного депутата України може здійснюватись в будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції і законам України, з додержанням вимог щодо ведення передвиборної агітації, встановлених частинами четвертою, п'ятою та шостою статті 35 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 18. Час і місце, організація та порядок голосування про відкликання народного депутата України

Час і місце, організація та порядок голосування про відкликання народного депутата України визначаються і здійснюються відповідно до положень статей 37, 38, 40 та 41 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 19. Бюлетень для голосування

1. Бюлетень для голосування про відкликання народного депутата України повинен містити назву виборчого округу, від якого обрано народного депутата України, формулювання пропозиції про відкликання депутата із зазначенням її мотивів, прізвище, ім'я, по батькові депутата, рік народження, партійність, посада (професія, заняття), рік обрання депутатом, місце проживання, варіанти відповіді — за відкликання та проти відкликання.

2. Бюлетені для голосування друкуються державною мовою або мовами, якими користується населення виборчого округу. На території округу вони повинні бути однаковими за змістом, розміром, матеріалом, кольором та відповідати формі, що встановлюється Центральною виборчою комісією. Текст бюлетеня затверджується окружною комісією.

3. Виборець голосує шляхом викреслення того варіанта відповіді, який не відповідає його волевиявленню, залишаючи лише один варіант відповіді згідно із своїм розсудом.

Стаття 20. Підрахунок голосів на дільниці

1. Підрахунок голосів на дільниці проводиться дільничною комісією у такій послідовності:

1) після закінчення голосування комісія погашає, підраховує та упаковує невикористані бюлетені в пакет, на якому зазначаються реквізити дільниці та кількість невикористаних бюлетенів. Пакет підписується головою, заступником голови, секретарем комісії та скріплюється печаткою таким чином, щоб без пошкодження печатки неможливо було відкрити пакет;

2) за списком виборців дільнична комісія встановлює загальну кількість виборців на дільниці та кількість виборців, які одержали бюлетені;

3) голова комісії у присутності членів комісії перевіряє цілість печаток на скриньках для голосування і розкриває їх;

4) комісія підраховує загальну кількість бюлетенів, кількість бюлетенів, визнаних недійсними, та на основі дійсних бюлетенів встановлює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні.

Недійсними визнаються бюлетені невстановленого зразка, бюлетені, в яких не викреслено жодного варіанта відповіді, бюлетні, в яких не викреслено обидва варіанти, а також бюлетені, на яких немає штампу або підпису члена дільничної комісії, який його видав. У разі виникнення сумнівів щодо дійсності бюлетеня питання вирішується комісією шляхом голосування.

Бюлетені невстановленого зразка підраховуються окремо.

Визнані недійсними бюлетені упаковуються в окремий пакет, який оформлюється в порядку, передбаченому пунктом 1 частини першої цієї статті;

5) комісія підраховує кількість голосів, поданих за відкликання депутата і проти відкликання, упаковує відповідні бюлетені в окремі пакети, як зазначено у пункті 1 частини першої цієї статті.

2. Результати підрахунку голосів розглядаються на засіданні комісії і заносяться до протоколу, де зазначаються найменування і номер дільниці, загальна кількість виборців, внесених до списків виборців по дільниці, кількість виборців, які одержали бюлетені, кількість виборців, які взяли участь у голосуванні, кількість голосів, поданих за відкликання народного депутата України, та кількість голосів, поданих проти відкликання, кількість бюлетенів, визнаних недійсними. Форма протоколу встановлюється Центральною виборчою комісією.

Протокол складається у чотирьох примірниках, кожний з яких підписується головою, заступником голови, секретарем і членами комісії. Після оформлення протоколу перший його примірник разом з усіма упакованими бюлетенями негайно надсилається до окружної комісії у встановленому нею порядку, другий та третій примірники зберігаються в дільничній комісії, один з них одночасно з відправкою першого примірника вивішується у приміщенні комісії для загального ознайомлення. Четвертий примірник видається довіреній особі народного депутата України або іншій уповноваженій ним особі, про одержання якого вони розписуються у першому і другому примірнику.

3. Після оформлення протоколу на прохання народного депутата України або його довіреної та уповноваженої ним особи, представникові ініціативної групи або уповноваженій нею особі, які були присутніми у встановленому порядку на засіданні комісії, видається довідка про результати підрахунку голосів, яка підписується секретарем комісії та засвідчується її печаткою.

Стаття 21. Підбиття підсумків голосування по округу

1. На підставі протоколів дільничних комісій окружна комісія визначає загальну кількість виборців, внесених до списків виборців по округу, кількість виборців, які одержали бюлетені, кількість виборців, які взяли участь у голосуванні, кількість голосів, поданих за відкликання народного депутата України, та кількість голосів, поданих проти відкликання, кількість бюлетенів, визнаних недійсними, про що складається протокол у чотирьох примірниках за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

У разі, коли за результатами голосування встановлено, що за відкликання народного депутата України проголосувала більшість виборців, внесених до списків виборців по округу, депутат вважається відкликаним, про що зазначається у протоколі.

2. Усі примірники протоколу підписуються головою, заступником голови, секретарем та членами комісії. Перший примірник протоколу негайно надсилається до Центральної виборчої комісії, другий примірник зберігається в окружній комісії і по одному примірнику видається відповідно народному депутату України або довіреній чи уповноваженій ними особі та представнику ініціативної групи.

3. Голосування визнається таким, що не відбулось, якщо в ньому взяло участь менш як 50 відсотків від числа виборців, внесених до списків виборців даного округу.

4. Повідомлення про результати голосування про відкликання народного депутата публікується окружною комісією в місцевій пресі не пізніше ніж на п'ятий день від дня голосування. У ньому зазначаються відомості, занесені до відповідного протоколу окружної комісії.

Стаття 22. Припинення повноважень народного депутата України за результатами голосування про його відкликання. Визнання результатів голосування недійсними

1. Після надходження протоколу від окружної комісії у разі, якщо за відкликання депутата проголосувала більшість виборців округу і відсутні підстави для розгляду питання про визнання результатів голосування недійсними, Центральна виборча комісія на п'ятнадцятий день від дня голосування визнає народного депутата України відкликаним виборцями, у зв'язку з чим його повноваження припиняються.

У випадку, коли більшість виборців округу не проголосувала за відкликання, у рішенні комісії зазначається, що пропозицію про відкликання народного депутата України відхилено.

2. Протягом 14 днів від дня голосування до Центральної виборчої комісії із письмовими заявами про визнання результатів голосування недійсними внаслідок грубих порушень цього Закону під час підготовки і проведення голосування, якщо такі мали місце, можуть звертатись народний депутат України або за його спеціальним письмовим дорученням довірені чи уповноважені ним особи, ініціативна група (групи), заяву якої підписала більшість її членів, виборці округу, а також окружна комісія — за своїм рішенням, прийнятим у встановленому порядку, та органи прокуратури. Факти порушень, які, на думку заявників, мали місце, повинні бути підтверджені належним чином оформленими ними актами.

3. Центральна виборча комісія протягом 15 днів від дня голосування, а у разі необхідності — протягом більшого строку, але не пізніше ніж через 30 днів, перевіряє викладені у заяві факти, підтверджені відповідними актами. Якщо буде встановлено, що під час підготовки та проведення голосування мали місце грубі порушення цього Закону, які суттєво вплинули на волевиявлення виборців і результати голосування, Центральна виборча комісія на п'ятнадцятий день від дня голосування, а у разі необхідності протягом 30 днів може прийняти рішення про визнання результатів голосування про відкликання народного депутата України недійсними. У рішенні має бути зазначено, ким і які вчинено порушення, що стали підставою для визнання результатів голосування недійсними.

4. Якщо грубі порушення, через які результати голосування було визнано недійсними, сталися внаслідок умисних дій депутата або його довірених чи уповноважених ним осіб, у тому числі, якщо внаслідок їх дій чинився неправомірний тиск на виборців з метою недопущення їх до участі в голосуванні або застосовувались інші незаконні засоби для зриву голосування, Центральна виборча комісія входить з клопотанням до Верховної Ради України про порушення питання щодо дострокового припинення повноважень народного депутата України.

5. Рішення Центральної виборчої комісії щодо результатів голосування надсилається до Верховної Ради України і протягом п'яти днів від дня його прийняття публікується в газеті «Голос України» та місцевій пресі.

6. Рішення Центральної виборчої комісії щодо результатів голосування про відкликання народного депутата України може бути оскаржено народним депутатом України, ініціативною групою — за заявою, підписаною більшістю її членів, та органами прокуратури до Верховного Суду України. Рішення Верховного Суду України з цього питання є остаточним.

Стаття 23. Кількість голосувань про відкликання народного депутата України

Голосування про відкликання народного депутата України може бути проведено не частіше одного разу на рік.

IV. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 24. Витрати, пов'язані з відкликанням народного депутата України

Витрати, пов'язані з діяльністю комісій по підготовці і проведенню голосування про відкликання народного депутата України, та інші витрати, передбачені цим Законом, здійснюються за рахунок державних коштів, що виділяються Центральною виборчою комісією в межах кошторису витрат, затвердженого у встановленому порядку.

Стаття 25. Відповідальність за порушення цього Закону

Особи, які перешкоджають шляхом насильства, обману, погроз, підкупу або іншим способом вільному волевиявленню громадян України при веденні агітації та під час голосування про відкликання народного депутата України, а також особи, які допустили порушення цього Закону, несуть відповідальність, встановлену законодавством України.

Органи прокуратури зобов'язані проводити перевірки щодо будь-яких порушень цього Закону, про які їм стало відомо із заяв виборців, представників ініціативних груп, довірених осіб депутата та з інших джерел, і притягати винних осіб до відповідальності в порядку, встановленому законодавством.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
19 жовтня 1995 року.

Гвардія не здається — її здають,

або Що втратить національна безпека України і виграють міліцейські генерали

***НАВЕСНІ** цього року Верховна Рада України ухвалила Концепцію національної безпеки в першому читанні. Але, на жаль, деякі народні депутати чітко не уявляють суті цього важливого питання, його складових. Слово «національна», на жаль, у нашій державі пострадянського минулого розуміють як слово «націоналізм». Проте в усіх державах світу воно мав дещо інший зміст. Тому свого часу були пропозиції Національну гвардію назвати «народною». Як на мене, це елементарний брак знань у деяких членів нашого парламенту.*

Національна безпека — це вісім класичних складових частин: ***економічна, соціальна, державна, інформаційна, технологічна, епідемічна, екологічна і воєнна*** безпека. Ось чому Національна гвардія не лише у нас, а й в усіх країнах світу носить саме таку назву. Вона — озброєний інструмент швидкого реагування і виконання, засіб ліквідації загроз, що, як відомо, виникають зненацька, тож і необхідна відповідна сила для швидкої ліквідації подібних загроз або їх наслідків.

Проте існують загрози, що постають не лише з приводу стихійних лих. Вони можуть постати внаслідок порушення рівноваги різних гілок влади, а також у результаті порушення розподілу підпорядкування силових структур, і їхньої чисельності, що неодмінно призведе до втрати реального контролю над ними.

У державах як старого, так і Нового світу неодноразово поставали подібні загрози. Джеймс Медісон з Вірджінії, який пізніше став відомий як «батько конституції», писав: «Регулярні військові сили з дуже великим числом професійних військових недовго будуть безпечними супутниками свободи. Засоби оборони проти зовнішньої загрози завжди були інструментом тиранії усередині країни. По всій Європі армії, що їх утримують під приводом оборони, поневолили людей».

Для нашої України це також актуально. Однак такою загрозою Збройні Сили України виступити не можуть ***як вкрай зруйновані й виснажені постійними перебудовами*** за останні три роки й скорочені до такого рівня, що їх чисельність стає абсурдна й взагалі недоцільна, бо за всіма розрахунками такою кількістю забезпечити ліквідацію воєнної загрози в разі її виникнення просто неможливо.

Водночас за чотири роки у нас невиправдано надмірно розростається монстр МВС. Це Міністерство збільшило свої штати порівняно з тими, що мали чотири роки тому, майже у два з половиною рази і сягнуло чисельності (за словами народного депутата України генерал- полковника міліції Недригайла) 500 тисяч чоловік.

Але, мабуть, ці дані застарілі, бо деякі депутати твердять, що 600 тисяч чоловік. Для порівняння: чисельність Збройних Сил України сьогодні становить приблизно 350 тисяч чоловік, ще й заплановано скоротити їх до 200 тисяч. Куди вже далі? У якій державі війська МВС чисельно перевищують Збройні Сили? Тому, мабуть, читач сам зрозумів, хто є загрозою для ***державної безпеки та економічної безпеки*** в Україні. Загроза економічній безпеці з боку МВС є ще й не тільки тому, що ця структура забирає найбільшу частку бюджету, а й тому, що надалі, зрощуючись із організованою злочинністю, своєю бездіяльністю, а подеколи і навмисними діями, завдає значно більших збитків, ніж можемо здогадуватись.

Присутність міліціонера відчуваємо всюди, але злочинність... зростає. Чого ж бо так? Та того, що частина співробітників органів внутрішніх справ корумпована багато більше, ніж цивільні громадяни нашої держави. Як то кажуть, з ким поведешся, від того й набершся. Це визнав на сторінках «Київських відомостей» нинішній міністр внутрішніх справ генерал-лейтенант Юрій Кравченко. Коментувати це — тільки марно втрачати час. Новому міністрові не позаздриш: з такою спадщиною багато клопоту. Це я пишу не для образи його та його колег, а констатую сьогоденний стан справ. Корумповані «вартові порядку» — ганьба органів внутрішніх справ, справжній баласт. Від них більше шкоди, ніж користі. Злочинність, особливо організована, давно взяла їх під своє «крило». Тому вони замість справжньої боротьби зі злочинцями тільки імітують її, готують різні довідки, навіть допомагають порушникам закону уникнути покарання. Судова влада змушена розглядати карні справи злочинців у міліцейських погонах. Але в ***ситуації, що склалася в МВС, винні можливо, ще більшою мірою, деякі суди.*** Бо вони за хабарі зводили роботу справжніх професіоналів, чесних міліціонерів нанівець, і злочинець виходив на свободу через місяць, а не через декілька років і посміхався слідчому або оперативнику у вічі, — це в кращому випадку, а то ще й погрожував. То кому ж така робота потрібна?!

Нещодавно шановний депутат Недригайло сказав про гвардію, що вона не може захистити інтереси державної безпеки України, бо її кількість становить лише 30 тисяч чоловік, а МВС — понад 500 тисяч чоловік. Тож гвардію треба ліквідувати, її підрозділи передати МВС та Службі безпеки України.

Мене дивує його позиція, і позиція депутатів, офіцерів МВС, які явно лобують інтереси цього міністерства, хоча, мабуть, передбачають ті загрози й небезпеки, що постають при цьому. Це — надання нечуваних ***прав військовослужбовцям МВС, зокрема солдатам внутрішніх військ — прав*** міліціонера, тобто змогу представляти владу, що в усьому цивілізованому світі належить робити лише поліцейським. Цей шлях хибний, він призводить до побудови поліцейської держави, де чиновник від МВС ліпиться за зразком колишнього чиновника КДБ — провідної фігури в країні, а водночас права матиме багато більші, аніж у колишніх працівників КДБ, котрі свого часу відстоювали інтереси держави і партії. Проте нове формування узурпаторів влади за всіма показниками разом із тіньовою владою відстоюватиме тільки свої інтереси.

Зокрема, хочу навести недавній приклад по Криму, де частина міліції напевне стала на бік злочинців і рекетирів, які намагалися здирати подать з татар, котрі, не бажаючи платити, доведені до відчаю, виступили зі зброєю в руках. Як відомо, у таких ситуаціях найбільше страждає цивільне населення. Так і там міліція розбіглася по своїх закутках, як завжди, коли розпочинаються серйозні події. Тож і довелося ліквідовувати цю загрозу гвардійцям і морській піхоті. Так підтвердилася стара істина, яку відкрив, і, може, не вперше в історії людства, російський фельдмаршал Суворов: не числом, а вмінням. Тут в жодному разі не виправдовую дій із застосуванням морської піхоти. Але як же бути, якщо міліція розбіглась, а Національна гвардія, яка за чинним законом має взаємодіяти з нею в таких випадках, залишилася сама, та ще й її чисельність була надто мала. Задля таких цілей гвардія й існує і застосування її за вказаних загроз буде цілком законне на відміну від залучення підрозділів МО, і, звичайно, — вмілим, ефективним і професійним на відміну від дій підрозділів МВС.

І ще один характерний приклад. У Севастополі міську Раду охороняють гвардійці, бо працівники МВС почали брати хабарі з громадян, які заходили до міськради. Таке ж діється нині й на численних КП при в'їзді у Крим, Севастополь та інші міста України.

Характерно, що сьогодні за такий злочин, як взяття хабара на посту, фактично — ***за зраду своїй присязі,*** міліціонера часто переводять працювати на інше місце, замість того, щоб покарати згідно із законом. Як я вже писав навесні цього року (мої публікації пройшли в кількох газетах), я прихильник того, щоб усі силові структури були підпорядковані одній людині в країні — Президенту. Але, у свою чергу, кожний із них має бути підпорядкований так, щоб забезпечити принцип балансу між силовими структурами, які своїм чередом ефективно виконували б свої функції.

Ми не можемо повторювати також і помилок, пов'язаних з колишнім КДБ. Наша структура державної безпеки має бути позбавлена власних військових підрозділів і частин, окрім невеликих спецпідрозділів держзв'язку, бо тут також криється небезпека. Скажімо, цього року, коли деяких генералів безпеки з найвищого керівництва, котрі добряче випили, затримали працівники міліції і відправили їх до райвідділу. І що ж далі? Ці пани-генерали нічого кращого не придумали, як... викликати спецпідрозділ СБУ для свого визволення. Чи могло це бути за колишньої влади?! Ні!

Тому вищим керівникам держави, зокрема Президенту, конче треба звернути пильну увагу на дотримання законності в країні. Бо з героями згаданої історії... нічого не сталося, їх навіть не перевели, як це робиться в МВС, на інше місце. Ніхто, виходить, п'яний не був, ніхто нікого не затримував, не визволяв силою. Ось чому силові засоби для здійснення заходів для забезпечення державної безпеки мають бути в інших руках. Це має бути Національна гвардія. Тобто одним із численних запобіжників, так би мовити, від «пострілу» буде ця ланка, яка дасть нам змогу уникнути небезпечних і непередбачених дій з боку різних силових структур і збереже приблизний баланс сил у державі.

Це і є моя відповідь шановному колезі генералові Недригайлу. Відповідь щодо першого пункту Закону України «Про Національну гвардію України», де сказано «...державне військове формування, призначене для захисту суверенітету України, її конституційного ладу...». **Це не дублювання функцій, а доповнення їх і розмежування як засіб запобігання загрози порушення національної безпеки.** (Див. Концепцію національної безпеки України).

Однак отим генералам із МВС, які також твердитимуть, що чисельність гвардії недостатня і не може забезпечити захист конституційного ладу в Україні, скажу, що цих сил досить, щоб у разі потреби заарештувати всіх, хто замислив державний переворот в Україні, як це скоїв ГКЧП.

Наведу один аргумент, який, на мою думку, є яскравим прикладом того, що долю країни не слід цілком покладати на керівників МВС, в якому кадрова політика, принаймні, донедавна, за колишнього начальника головного управління кадрів МВС, не витримує жодної критики. Колишній в.о. начальника УВС Миколаївської області свого часу виступив і цілком підтримав ГКЧП, про що свідчать і публікації в місцевій газеті, і виступи по місцевому телебаченню. Як відомо, його погляди, м'яко кажучи, не збігаються з поглядами державних керівників і загалом із курсом нашої держави на утвердження її незалежності. Але цього полковника, тепер, мабуть, уже генерала, недавно було призначено начальником УВС Херсонської області. Отже, як бачите, довірити такій структурі ще й Національну гвардію як складову частину внутрішніх військ, не можна, й депутати Верховної Ради України на це не підуть. Очевидно, бюджетні витрати на утримання МВС необхідно скоротити, а якщо у працівників МВС є бажання мати своє військо, то нехай подумають, які саме зі своїх структур ***скоротити, щоб у межах свого бюджету*** мати змогу утримувати ці підрозділи.

Якщо хтось із керівництва держави відчуває, що необхідно захиститись од гніву зубожілого і вкрай обдертого шахтаря, робітника чи селянина, то це треба робити іншим шляхом. Не за принципом, який ми знаємо зі світової історії: «Замість хліба і масла — кулі й гармати». А з нашими тенденціями до побудови поліцейської держави це сформулювати можна так: «Замість того ж хліба й масла — дубинку і «черемху» та міліцейський чобіт в обличчя». Але цей дуже простий спосіб призведе до деградації суспільства, насамперед самих владних структур державного керівництва, адже, маючи силу, керівництву немає потреби замислитися, як саме ліквідувати конфлікт мирним шляхом. Задля цього ж треба думати, а за наявності сили людей можна просто розігнати.

Отже, турбуючись про подальший розвиток держави, не слід довіряти нашим керівникам забагато влади над силовими структурами, які вже діють, потрібно обмежити їхні дії законами, щоб вони дбали, як краще поліпшити економічний стан країни ***і нагодувати її громадян.*** Це тяжкий шлях.

Але з другою частиною висловлених поглядів мого колеги пана генерала Недригайла я цілком згоден. Багато пунктів нині чинного Закону про Національну гвардію дублюють обов'язки МВС і цього не слід допускати. На мій погляд, війська Національної гвардії за своїм статусом і обов'язками стоять ближче до військ МО України. І я вважаю, що це стан тимчасовий в мирний час, а надалі — це складова частина Збройних Сил на військовий час, відтак загальна підготовка цих підрозділів має відповідати військовій підготовці таких підрозділів МО, як аеромобільні війська, морська піхота, інші сили швидкого реагування, з деякою специфікою, притаманною колишнім військам безпеки, а також бути готовим швидко, будь-якої миті висадитись у будь-якій точці країни й ліквідувати наслідки або обмежити розширення стихійного лиха чи аварії до прибуття основних сил і засобів ліквідації. Якщо коротко, це має бути мобільна й універсальна сила, невелика чисельно, готова протистояти наслідкам будь-чого в ім'я тих безпек, які є складовою національної безпеки. Все ж моя стаття була б неповна, якби в ній не було виявлено недоліків в роботі і структурі НГУ.

Заради об'єктивності слід зазначити, що і гвардію не минула хвороба колишнього МО України, де генеральські й офіцерські звання росли, як гриби, при колишньому шановному міністрі Радецькому. Гвардія теж повторила такі ж «успіхи». Треба ще добре попрацювати над штатною структурою НГУ, привести кількість генералів і офіцерів у відповідність до загальної чисельності військ.

Це ж стосується й кількості озброєння в частинах НГУ. Наприклад, у гвардійському артилерійському дивізіоні нині є на озброєнні дві третини гармат від їх кількості у відповідному підрозділі Міністерства оборони. Але справа не тільки у зброї. І там, і там зовсім рівні посади, а клопоту й відповідальності в НГУ менше.

Це лише один приклад. А непродуманість штатного розкладу загалом не задовольняє членів Комісії з питань оборони і державної безпеки Верховної Ради України, бо призводить до дискредитації військових звань і посад. Звичайно, легше командувати батальйоном, називаючи його полком.

Ще й складається враження, що Національній гвардії намагалися нав'язати не тільки не властиві їй міліцейські функції, але й свої «традиції» і «звички». Їх ми спостерігаємо кожного дня, коли бачимо капітана або майора міліції, у якого в підпорядкуванні лише жезл регулювальника та свисток. Порівняймо військовослужбовця з такими ж погонами у військах — скільки в нього особового складу, техніки і озброєння, яка відповідальність?

Треба зауважити, що такої структури, яка могла б стати перепоною для вказаних загроз, у світі не існує, але це не означає, що не слід удосконалювати силові структури нашої країни.

19 жовтня 1995 року Президент України відповідно до статті 15 Конституційного договору між Президентом України

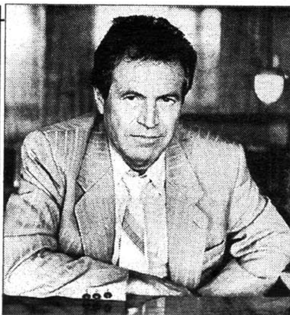
(Закінчення на 12-й стор.).

Із досьє редакції

Віктор Олександрович Веретенніков, президент АК «Комбінат «Придніпровський» і Української корпорації «Дитяче харчування» — не тільки економіст і досвідчений виробничник. Він — член Спілки письменників і Спілки журналістів України. Розділи з його романів публікували й у «Голосі України». Його новий роман «Потерянный рай», що вийшов нинішнього року, розкупили вмить.

В.Веретенніков — депутат ВР України минулого скликання. Мабуть, ще й тому він, один із тих, хто проголошував Акт незалежності в серпні 1991-го, а нині депутат Дніпропетровської обради, так гостро переживає за стан справ не тільки на своєму підприємстві.

Газета й надалі повідомлятиме про становище на «Комбінаті «Придніпровський». Бо йдеться, по суті, не тільки про нього.

Точка зору **Віктор ВЕРЕТЕННІКОВ**

ОШТРАФОВАНО НА 500 РОКІВ НАПЕРЕД,

або Про трьох китів державного рекету

І це не жарт, любий читачу. Саме таку санкцію вжила податкова інспекція Дніпропетровської області до акціонерної компанії «Комбінат «Придніпровський» — оштрафувала на 500 років наперед! Щоб, створивши штучні неплатежі, не дати йому розрахуватися із сільгоспвиробниками за сировину і тим самим спровокувати банкрутство. А коли дивитися в корінь — щоб перекрити фінансовий струмок, що постійно тече до державної скарбниці, від підприємства, яке стабільно працює за умов жорсткої економічної кризи. Хто в цьому зацікавлений? Конкретна службова особа чи група осіб? У тому, що це рекет під личиною турботи про державні інтереси, у мене та у моїх колег по спільній роботі немає жодних сумнівів. Саме такі висновки зробила надзвичайна конференція акціонерів, яка звернулася з листом до Президента України Л.Д. Кучми та Голови Верховної Ради О.О. Мороза.

Сьогодні політика держави щодо селянських господарств мало чим відрізняється від нав'язаної селу продрозкладки часів воєнного комунізму.

Ось конкретний приклад. Радгосп виростив гарний врожай соняшнику. Виконав замовлення: і державне, і регіональне, і для своїх потреб зерня залишилися. Та на директора вже чекають рекетири від держави, нагадують: «Пальне брав?» «Брав». «Запчастини, міндобрива, гербіциди?» «Брав, брав, брав...» Рекетири ніж до горла: «Вигрібай зернята!» «Змилуйтеся, — відповідає директор, — зернята — товар валютний, попит мають великий, продам — і з вами вистачить розрахуватися, і для потреб господарства гроші залишаться. Заждіть трішки...»

Та чекати ніхто не хоче, врожай треба вирвати негайно, поки радгосп його ще не продав. Бо не гроші потрібні держрекетирам, а натура. Маючи в руках усю натуру, грошей за неї потім можна буде взяти в багато разів більше, ніж має дати радгосп. Директор — справжній господар — стоїть на смерть, розуміючи, що коли поступиться тепер, ще на рік наперед до кабали влізе, і з цієї павутини йому вже ніколи не виплутатися.

Але хто ж вийшов з цього протистояння переможцем?.. Звісно, рекетир! У нього статус державний...

Викликали директора в органи, приставили двох міліціонерів і протримали рівно стільки, скільки часу знадобилося, щоб почистити його комори від зернят — це називається конфіскацією в рахунок боргів! — та випустили. Іди, гуляй, господаре! Тепер ти вільний — від зернят, боргів і грошей. Утім, боржок залишається. На наступний рік.

А ось інший приклад. «Сільгоспхімія» за наказом облсільгоспуправління отримала на «Комбінаті «Придніпровський» 230 тонн вершкового масла. Для бартеру, звісно. Масло ця сама «Сільгоспхімія» мала була обміняти на гербіциди, передати їх селу, а натомість отримати п'ять тисяч тонн молока й повернути його комбінату.

Минуло півтора року. Молоко комбінат так і не отримав, гербіциди до селян також не потрапили. Масло зникло. Залишився тільки борг комбінату селянам.

Це — перша, класична, гілка державного рекету, так би мовити, один із трьох «китів», на яких він і тримається.

Другий «кит» — приватизація, покупка й перекупка вигідних підприємств, насамперед харчової та переробної промисловості, монополізація цілих галузей.

П'ять років тому, в листопаді 1990 року, рішенням Кабінету міністрів України, на підставі спеціально делегованих Верховною Радою повноважень, молокопереробний «Комбінат «Придніпровський» було викуплено колективом у держави і він став мало не першою в Україні акціонерною компанією. Держава відпустила своє підприємство у вільне плавання.

Підсумок п'ятиріччя такий. У період загального згортання виробництва на «Комбінаті «Придніпровський» скорочення робітників не було, навпаки, чисельність робочих місць зросла вдвічі. На кошти акціонерів, які не брали своїх дивідендів, а спрямовували їх на розвиток виробництва, збудовано три нові заводи. На раніше діючих заводах створено сім нових технологічних цехів, автомобільну базу, залізничну гілку з під'їзними коліями тощо.

Сьогодні «Комбінат «Придніпровський» — потужний концерн, що має три напрями виробничої діяльності: сім молокопереробних заводів, завод дитячого харчування та дочірнє підприємство — лікеро-горілчаний завод. Крім того, комбінат «узяв» у місті Дніпропетровську під фірмову торгівлю 12 «лежачих», малоефективно працюючих магазинів. За півроку їх товарооборот зріс у 3—5 разів.

Комбінат стоїть на ногах міцно, акціонери — працівники заводів і сільські трудівники — свої акції продавати нікому не бажають. Лише цього року стали новими акціонерами двадцять колективних господарств області. Люди отримують дивіденди, бюджет — свою повновагу частку у вигляді податків, населення має якісні продукти. Здавалося б, і державі вигідно, і виробникові. На таких засадах і будуються взаємовідносини в усьому цивілізованому світі: держава бере своє, виробник — своє. Виробництво розвивається і держава цьому сприяє.

В Україні — по-іншому. Наш комбінат — ласий «шматочок сиру». Його й помітили рекетири від держави. І хочуть повернути комбінат назад у державну власність і потім уже перепродати його заново, ясна річ, іншим господарям, своїм людям. Це, до речі, тонко вловила обласна преса. «Лисицю приваблює чужий сир», «Скандал вокруг АК «Комбинат «Приднепровский». Ці та інші заголовки з'явилися на сторінках газет. Сказало своє слово на захист комбінату й телебачення.

А відбувалося ось що. В серпні 1994 року Вищий арбітражний суд України розглядає позов обласної прокуратури про деприватизацію комбінату. Позов відхилено — порушень законодавства не встановлено. В січні 1995 року позовну заяву передають до арбітражного суду Дніпропетровської області, сподіваючись, що тут, на місці, можна дотиснути, і судді будуть поступливіші. Проте й дніпропетровські арбітри були вірні закону, а не новому покупцеві акціонерної власності, який ще не відкривав своє обличчя. Назвемо його умовно: містер Ікс або група Ікс.

Протистояння акціонерів і групи Ікс зростає. Сюжет з перехоплення акціонерної власності чужими руками розвивається майже як у детективі. Роблять спробу розвалити колектив комбінату зсередини — розчленити єдиний живий економічний і технологічний організм на частини. Завдання групи Ікс — відрізати дочірні районні заводи від головного підприємства, що в обласному центрі, а отже — позбавити його сировини. А щоб люди на дочірніх заводах були поступливіші, на підприємствах вимикають електроенергію, газ, виставляють пости ДАІ, щоб на заводи не змогли привезти молоко із сусідньої області.

І все це відбувається в лютому—березні нинішнього року. І блокують заводи не за невчасні розрахунки за енергоресурси. Про сплату чи несплату й мови нема! Перед акціонерами ставлять ультиматум: якщо добровільно не вийдете зі складу комбінату, всі будете безробітні.

Заводи протягом двох зимових місяців стоять у цілковитій темряві. Акціонери з мисливськими берданками охороняють свою власність, увесь цей час не отримуючи і не вимагаючи зарплати. І вистояли два зимові, найхолодніші, найтяжчі місяці.

Та цей рекет я тому й назвав державним, що в групи Ікс у руках влада. Якщо не вдалося перекупити акціонерну власність юридичним шляхом, не вдалося розчавити шантажем і натиском — треба розхитати економіку підприємства, штучно застосовуючи нечувані штрафи, створити неплатежі, перекрити розрахунковий рахунок і, зрештою, розорити акціонерну компанію, після чого знову все буде зведено до перекупки підприємства. І ось на заводи комбінату, немов десантники з неба, сиплються мислимі й немислимі бригади перевіряльників. Розпочато новий етап діяльності групи Ікс.

Один тільки приклад. У райцентрі Петриківка, в магазині сільпо, що не належить комбінату, торгували молочними продуктами. Місцевість сільська, молоко у людей є й від своїх корів, отож товарообіг магазину за місяць становив лише 12 мільйонів карбованців. Розрахунково-касову книгу вели, цінники всі були (із акта). І все ж таки податкова інспекція через відсутність касового апарату виносить постанову про відшкодування з комбінату (зазначте, не з торговельної точки, а з виробничої діяльності всіх дев'яти наших заводів) штрафу в сумі 73 мільярдів карбованців. Якщо поділити суму штрафу на згаданий товарооборот у 12 мільйонів карбованців, то виходить астрономічна цифра: понад 500 років треба працювати цьому магазинчику, щоб розрахуватися за штраф, та й то за умови, що всі п'ять століть молочна продукція надходитиме до магазину безплатно.

Чи це не державний рекет? Коли надіслали документ із сумою штрафу — 73.000.000.000 карбованців, в бухгалтерії комбінату вирішили, що це описка, і в податковій інспекції незумисно приписали зайві нулі. Відіслали до них представника, щоб виправити. Проте, виправляти ніхто й не подумав, — команда на штраф надійшла з області! Нам тепер уже написали літерами на постанові: платіть штраф 73 мільярди.

Коментарі, як то кажуть, зайві. Це й є третій «кит» державного рекету, а саме — податкова практика держави.

Обдерти, як липку, тих, хто ще не зупинився, а працює, за рахунок цього трішечки капнути до бюджету, і при цьому «покласти» підприємство, зробивши його неплатоспроможним і тим самим перекрити струмок, що постійно тече до скарбниці держави, від доходів цього підприємства — здається, це й є мета податків і штрафів.

Інструкції щодо оподаткування та тлумачення їх податкова інспекція не доводить до підприємств — це її хліб, її заробіток. Я у перевіряльника попросив дати змогу перезняти на ксероксі деякі інструкції та тлумачення щодо їх виконання. Знаєте, що він відповів? «Якщо всі знатимуть інструкції та пояснення, то я залишусь без роботи. А мені свого місця втрачати не хочеться».

Отак. Можна лише додати: коли злочинно переплітаються інтереси каральних органів, приватних осіб і державних службовців, то програє народ, бо мафія — назвемо це явище справжнім ім'ям — ніколи для народу не працювала і не працюватиме: її цікавить тільки особиста користь. Тому її діяльність прихована.

А ми працюємо відкрито, радячись і визначаючи свою діяльність на зборах і конференціях акціонерів. Як господарник, економіст, я прагнув щось зробити практичне, щоб запрацювала наша економіка, щоб ринкові конкурентні стосунки міцно встановилися між підприємствами, щоб у країні розпочався процес відтворення, а не його згортання.

Працюючи як акціонерна компанія, ми ніколи не ставимо перед собою завдання наживи, отримання надприбутків. Коли гроші з'являються на рахунку, ми або будуємо нове, або здешевлюємо товар у наших фірмових магазинах, знижуючи або зовсім прибираючи торговельну націнку. Дніпропетровці знають про це. На жаль, не завжди таке можливе, але коли можливість з'являється, ми її повністю використовуємо для блага людей. Так, ми вже майже три роки дотуємо вироблюване на комбінаті дитяче харчування, тобто кінцеву ціну продукта встановлюємо нижче за його собівартість. Повністю взяв дотацію на дитячі продукти на свої плечі наш лікеро-горілчаний завод. Ясна річ, ми узгодили свої дії з керівництвом облдержадміністрації, отримали на це дозвіл, до того ж письмовий, офіційний. Нас підтримали морально підприємства інших регіонів — три роки тому мене обрали президентом Української корпорації «Дитяче харчування».

Але, виявляється, в нашій державі й добро каране. За дотацію на дитяче харчування на АК «Комбінат «Придніпровський» наклали штраф у десятки мільярдів карбованців!

І знову постає питання: у якій державі ми живемо? Селу нав'язано закони військового комунізму, в містах до підприємств застосовують звичну за сімдесят років формулу: забрати у багатого, але забути передати бідному. Нечуваний штраф податкової інспекції на дотацію дитячого харчування — переконливе тому підтвердження. Адже не комбінат оштрафували, а дітей! Їх за що ж покарали? А підприємству «перекривають кисень» — воно повільно згасає, стає банкрутом. Таких підприємств сьогодні в Україні дуже багато. І з кожного грошовий струмочок до скарбниці надходив. Я не кажу зараз про моральні питання, про безробіття, яке штучно нав'язують нашому народові.

Згадую свої статті 1987, 1988, 1989 років у газеті «Правда»: «Не будь строптивым», «Тень бюрократа», «Древо бюрократии». Після появи цих статей мені «викручували руки», «крутили голову», змушували відмовитися від написаного. Все було. І отже, маючи такий давній досвід боротьби з бюрократією, мені здається, маю право висловити свої міркування про сьогодення, про те, наскільки ми відійшли від беззаконня минулого. І чи відійшли? Чесно відповім: висновки невтішні. Такого розгулу, такого свавілля бюрократії, такого беззаконня, як нині, навіть у недавньому минулому не було.

(Закінчення на 12-й стор.).

Гвардія не здається — її здають

(Початок на 10-й стор.).

і Верховною Радою України вніс пропозицію — змінити статтю 11 Закону України «Про Національну гвардію», яка стосується підпорядкування Національної гвардії Президентові України, про що у своїй статті «Проти течії» я писав на початку літа. Але в разі прийняття Верховною Радою України пропозицій Президента Закон практично не буде змінений і тоді гвардія справді, як сказав депутат Недригайлов, дублюватиме війська МВС, що несумісне зі *статусом гвардійця як військової людини, а не поліцая або міліціонера.* У людей, які займаються цими справами, має бути і одяг, відповідно, міліцейський, а не військовий, бо дійдемо того, що й танкісти й пілоти невдовзі ходитимуть з «дубинками- демократизаторами», як їх прозивають у народі. Яка ж тут може бути гордість за гвардію у народі і чи слід після цього називати гвардією ці частини. *Тому я прихильник приймати зміни до цього Закону комплексно і привести його у відповідність до теперішнього часу,* бо не секрет, що гвардія зародилася тоді, коли постала потреба захистити конституційний лад і незалежність України з перших днів її утворення як держави. І тоді, звичайно, не довіряючи таким структурам, як МВС, КДБ та і Збройним Силам, і прийняли цей Закон, що й змушує Національну гвардію дублювати МВС у деяких випадках, а це за наших умов небезпечно, бо віддавати накази гвардії та іншим силовим структурам може будь-який клерк, який стоїть близько до державної верхівки, та ще й не підтверджувати ті накази письмово. *Тому необхідно конкретизувати цей Закон і визначити коло осіб, які матимуть право розпоряджатися Національною гвардією,* видаючи відповідні документи на такі дії, і — *відповідати за це.*

Я вірю, що міліція власною роботою реабілітує себе в очах громадськості, якщо цього захочуть її керівники, які, на мій погляд, взяли вже все належне і пора вже їм зайнятися справами, бо треба знати просту істину — «із собою всього не візьмеш».

Володимир ШЕВЧЕНКО,
народний депутат України, член постійної Комісії Верховної Ради з питань оборони і державної безпеки.

Листи та пропозиції щодо порушених у статті проблем прошу надсилати за адресою: Київ, вул. Банкова, 6, Комісія Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки.

Точка зору

Суперечність створена штучно

Під час зустрічей з виборцями неодмінно постав запитання: чия правда в суперечці між Верховною Радою і урядом щодо розміру межі малозабезпеченості — 4,8 млн крб.? Верховна Рада, що прийняла відповідну постанову, чи уряд, який відмовляється її виконувати, мотивуючи тим, що Державний бюджет не витримає такої величини межі малозабезпеченості?

Мені здається, що в суперечці з цього приводу замовчується головне: що таке сама межа малозабезпеченості, як її обраховують, як вона впливає на розмір державної допомоги непрацездатним громадянам?

Межа малозабезпеченості — це величина середньодушового сукупного доходу, який забезпечує непрацездатному громадянинові споживання товарів і послуг на мінімальному рівні, встановленому законодавством.

Межу малозабезпеченості формують на основі нормативно-статистичного методу. Набір продовольчих товарів і послуг розробляється Кабінетом міністрів. Вартість непродовольчих товарів і послуг визначають згідно з положенням, затвердженим Кабінетом міністрів України.

Тобто уряд визначає набір товарів і послуг відповідно до соціальних норм споживання. Арифметично склали їх вартість і отримали межу малозабезпеченості.

Уряд, вважаючи, що її розмір — 4,8 млн крб. — надто великий, зобов'язаний сказати, що саме з набору товарів і послуг потрібно скоротити. Тобто опублікувати цей набір і сказати, наприклад, що 50 грамів м'яса в день — це забагато, досить 30 грамів, чи сказати, що взагалі наука вважає, що м'ясо їсти не обов'язково, чи сказати, приміром, що можна зменшити норму споживання овочів, хліба, тощо... Іншого шляху зменшення межі малозабезпеченості, ніж зменшення норм споживання, немає.

А от коли кажуть, що держава не в змозі забезпечити вказану межу малозабезпеченості, мабуть, вважають, що держава доплачує до неї. Але насправді це зовсім не так.

Непрацездатні громадяни, які отримують пенсію, середньодушовий сукупний доход сімей яких не перевищує величини вартості межі малозабезпеченості, мають право на отримання допомоги в порядку, визначеному Кабінетом міністрів. Тобто він визначає розмір грошової допомоги (до речі, допомога не обов'язково має бути в грошах, а може мати й іншу форму), виходячи з можливості бюджету, а не грошової величини межі малозабезпеченості. Так, Постановою Кабінету міністрів № 868 від 22.12.1994 р. за середньомісячного сукупного доходу на одного члена сім'ї до 940 тис крб., допомогу встановлювали в розмірі до 448 тис крб., Постановою № 42 від 20.01.1995 р. за доходу до 1100 тис крб. її встановлювали в розмірі до 525 тис крб., Постановою № 436 від 20.06.1995 р. за доходу до 2100 тис крб. — у розмірі до 195 тис крб. Таким чином, ще у червні уряд різко зменшив грошову допомогу, не пов'язуючи її з межею малозабезпеченості. Висновок зі сказаного такий: замість плідної праці відповідно до Конституційної угоди, штучно створюються суперечності між урядом і Верховною Радою.

Юрій КУГАТКІН,
депутат Мінської районної Ради народних депутатів Києва.

Оштрафовано на 500 років наперед,

або Про трьох китів державного рекету

(Початок на 11-й стор.).

Ось типовий у нашому житті факт — сумний і негідний нашої держави. Заводи — флагмани в Україні з виробництва дитячого харчування — Хорольський і Балтський молочно-консервні комбінати — випускають продукцію, що відповідає найвищим вимогам світових стандартів. Якість — вища за європейську, але завантажені ці заводи всього лише на 30 % своїх потужностей, це тоді, коли дитячого харчування в Україні не вистачає. Здавалося б, чого простіше: прийняти урядову програму про повне завантаження цих комбінатів, вкласти невеликі кошти й у результаті будуть ситі малюки в Україні, й буде валюта для держави, бо і Росія, і республіки Середньої Азії купують із задоволенням у нас, в тому числі й за урядовими лізингами, дитяче харчування. Натомість можна отримувати нафту, газ, ліс, бавовну.

Але уряд чомусь вирішує купувати дитяче харчування в Європі, наприклад, «Ням-Ням». Ви, мабуть, цей продукт бачили в крамницях. Лише раз дитина поснідала — і все — з'їла. А валюту на цю покупку витрачено величезну. Десятої частки її вистачило б, аби переозброїти вітчизняну індустрію дитячого харчування.

Хай уряд маємо забюрократизований. Але хіба такі рішення можна віднести лише до бюрократичних ігор? Залишається тільки звернутися до Президента країни. Або сподіватися, що він прочитає ці рядки.

Тому що дедалі частіше замислююсь: яку ж державу ми будуємо? Демократичне, з розвинутими ринковими відносинами чи тоталітарне минуле відновлюємо? І за що б'ємося в Україні — за вихід держави з глибокої економічної кризи або за черпаки, щоб встигнути черпнути з Загального Котла, який швидко спустошують? Адже за рахунок лише адміністративних штрафів бюджет не буде повний. Потрібно, аби промисловість запрацювала. А коли ще врахувати, що зовнішній, валютний борг України зріс за останніх три роки у геометричній прогресії й сьогодні становить 9 млрд доларів, то стане ясно, що ми з вами, дорогий читачу, живемо за рахунок майбутнього наших дітей, а може, й онуків. Замість допомоги зараз навішуємо їм власні борги.

Держава наша зробила ставку не на відродження села (заяви та декларації в розрахунок не йдуть), не на конкурентоспроможне ринкове виробництво на заводах, не на високий науковий потенціал інтелігенції, а, навпаки, заходилася влучно «відстрілювати» рекетувати тих, хто працює, хто створює матеріальні ресурси. Тактика залишилася колишня: «грабуй награбоване!» Хоча «награбованого» у трудівників виробництв немає. І грабують тих, хто сьогодні ще працює й тримає на своїх плечах державний бюджет. Державні чиновники душать виробників за принципом: помри ти сьогодні, а я завтра. Хоча анітрохи не вірять, ясна річ, у власну смерть. Іншими словами, наша держава, нескінченно обважнюючись від тягаря податків та інструкцій до них, від суперечливого законодавства, рубає гілку, на якій сидить, тому що рубає під коріння й молоді пагони, які живлять дерево державності України.

І якщо ми серйозно не скоригуємо економічну й правову політику, то не лише гілка на дереві зламається, але й дерево засохне.

Дніпропетровськ.

Найбільша загроза державності — в цинізмі громадян

Соціально-економічний і політичний стан сучасного українського суспільства, затягнена конституційна невизначеність напряму розбудови держави, результатом якої є протистояння у владних структурах, роблять незалежність України небезумовною. Ті самі ознаки небезпечного песимізму і навіть сумніву, які з'явилися і поширюються в народі, не спонукають його до захисту запропонованих вже іншою можновладною групою державних цінностей, роблять його просто спостерігачем-очікувачем. Що, мабуть, і зрозуміло: хто не отримав від новоутвореної української державності жодних духовно-матеріальних цінностей на п'ятому році незалежності, а таких, що потребували б захисту і самої держави більш як 90 відсотків, стають байдужими до її інтересів. І це для незалежності України є небезпекою, значно загрозливішою, ніж будь-яка зовнішня агресія. Що таке може статися — сумнів є, але не потрібно забувати: антидержавницькі сили в країні не зникли, бо нічого не щезає з життя безслідно. Прикладів такого на колишніх просторах СРСР досить. В Україні вони, ці політичні сили, діють відкрито (група «Союз» у Верховній Раді і окремі депутати в парламенті Криму), хоча і не на повну силу, вичікуючи свого часу, який був би для них стовідсотково підходящим. Такий час може настати. Адже не була сприйнята народом України в 1917-21 р.р. УНРада! Чи повторення неможливе?

Для всіх нас держава — лише одна із форм життя і скоріше зовнішній чинник суті нації. Внутрішнім, який виходить від серця і розуму, була і залишається національна ідея, яка є супернергетичним струменем і тримає геть усе. Поза нею — носії антинаціональної антидержавної політики!

Усе нібито просто. Але коли поглянути на сучасну Україну з побутової точки зору, з'ясовується, що корпоративні інтереси цілком превалюють над загальнонародними, бо власниками державного добра і благ стали лише три відсотки громадян. Отже, в нашому суспільстві закладається на довгі роки конфліктологічний аспект між бідністю і багатством.

Тож і постає питання: чия держава Україна? У відповіді на нього криється причина кволості національного патріотизму, національної гордості за Україну як державу. Без міцності духу країна не може існувати. Тому для української національної ідеї, і для кожної сім'ї, і для кожного громадянина України ще «вчора» було необхідне духовно-економічне підгрунтя. Саме воно має включити той психоенергетичний потенціал народу, який змінить його думки, а отже, і дії для руху вперед, до дійсної розбудови вільної демократичної правової держави. А заміна лише символів тільки примножує число цинічно налаштованих співвітчизників і обмежує успіх досягнення мети.

Чи зможе вийти народ України зі стану ідеологічного, економічного, політичного й організаційного хаосу? Лише за умов реформування на основі національної ідеї наявних громадських відносин і політичного механізму влади, на основі обрання свого власного розвитку, а не приміряючи на себе одяганки з чужого — чи то американського, чи то російського — плеча.

Михайло ГРЕЧКО.

Запитуйте — відповідаємо

Раціоналізатори у нас є, патентознавці також

Чи є в Україні такі заклади, де готували б кваліфікованих спеціалістів у галузі винахідництва та патентно-ліцензійної діяльності?

І. ТВЕРДОУС.

Недригайлів
Сумської області.

В Україні є такий заклад. Це — Інститут промислової власності та інноватики при Київській міськраді Товариства винахідників і раціоналізаторів України.

Як повідомили нам в інституті, навчальна програма дає можливість підготуватися до складання іспитів на патентного повіреного, а також одержати знання в галузі реклами, маркетингу, менеджменту, етики ділового спілкування, комп'ютерної техніки.

Пишемо нову Конституцію України

За лаштунками декорацій — монархія

Чи відповідає новий проект Конституції України концепції демократичної правової держави?

Сьогодні Україна фактично одна із держав колишнього Союзу, яка досі не спромоглася прийняти нову Конституцію, хоча конституційний процес був започаткований ще з 19 червня 1991 року, з дня схвалення Верховною Радою України концепції нової Конституції.

Як відомо, проект нової Конституції України було підготовлено і 1 липня 1992 року винесено на всенародне обговорення, яке тривало понад шість місяців. Загалом цей проект був схвально сприйнятий і населенням, і фахівцями. Більше того, він пройшов грунтовну міжнародно-правову експертизу, позитивно оцінений Світовим конгресом українських юристів, комісією Ради Європи «Демократія через право». Після доопрацювання за результатами всенародного обговорення в редакції від 26 жовтня 1993 року він був опублікований у пресі. На жаль, на цьому тоді конституційний процес було практично зупинено. Почалася безплідна, майже дворічна боротьба за так званий закон про владу, який, зрештою, у вигляді Конституційного договору 7 червня 1995 року був прийнятий. Однак бажаних наслідків не досягнуто. Протистояння між законодавчою і виконавчою владами ще більш загострилося, почалася війна взаємних вето тощо. Але головне — згаяли час, зупинивши конституційний процес. Молода Українська держава залишалася без нової Конституції. А відсутність Основного Закону держави, який відповідав би сучасним реаліям, стримує проведення політичних і економічних реформ, не сприяє стабілізації суспільства, не додає авторитету Україні на міжнародній арені.

Практично мало в кого були сумніви в тому, що нова Верховна Рада і новий Президент почнуть конституційний процес спочатку, що означає новий виток політичних і суто професійних суперечок навколо конституційних положень: щодо основ конституційного ладу, форми державного правління, основ організації державної влади в центрі і на місцях. З більшості цих та інших проблем на попередньому етапі конституційного процесу практично було досягнуто згоди між законодавчою і виконавчою владою і в попередній Конституційній комісії, яка схвалила проект Конституції, що, немаловажно, він здобув позитивну оцінку під час всенародного обговорення.

Так і сталося. Все почалося спочатку, з нової Конституційної комісії, з нової робочої групи, з нових дискусій і суперечок між різними політичними силами і гілками влади. Чи привело це до позитивних результатів у конституційному процесі, до підготовки такого проекту нової Конституції України, який влаштував би суспільство, відкрив би шлях до побудови демократичної правової держави і громадянського суспільства? На жаль, як показало обговорення нового проекту Конституції, підготовленого робочою групою, на засіданні Конституційної комісії, цього не сталося. І хоча цей проект в цілому підготовлений на високому професійному рівні й рішенням комісії було взято за основу як робочий варіант для подальшої роботи, із виступів переважної більшості членів Конституційної комісії можна було зробити однозначний висновок: у порівнянні з проектом Конституції, що пройшов всенародне обговорення, зроблено крок, і чималий, назад. І новій робочій групі, сформованій лише із членів Конституційної комісії, які представляють різні гілки влади, доведеться докласти чимало зусиль, щоб довести цей проект до рівня попереднього проекту щодо відповідності його до вимог демократичної правової держави, парламентаризму тощо.

Можна було б і не давати оцінку цьому варіанту проекту з огляду на те, що він оцінений лише як робоча основа для наступного доопрацювання і, отже, вся робота ще попереду, але через побоювання, що з нього не вдасться усунути деякі прямо-таки небезпечні для майбутнього України підходи і положення і що в такому вигляді його будуть проштовхувати для ухвалення, необхідні такі запобіжні заходи, як виступи у пресі.

Не вдаючись до детального аналізу всього проекту Конституції у варіанті нової робочої групи, звернімо увагу лише на найбільш, як на наш погляд, гострі його положення і вади.

I. У проекті відсутнє надзвичайно важливе положення про те, що Україна є державою, утвореною на основі реалізації природного і суверенного права української нації на самовизначення, здійснення одвічного призначення українського народу до національної державної незалежності. Наявність такого положення аж ніяк не ущемлює і не принижує українських громадян іншого національного походження, оскільки нації, до яких вони належать, також самовизначились і утворили самостійні держави на своїх історичних територіях. Самовизначення української нації не тільки не ставить її у якесь привілейоване становище, а навпаки, підвищує її відповідальність за національно-культурний розвиток громадян України всіх національностей, рівних перед законом у правах, свободах, честі і гідності.

II. Розділ I робочого проекту має назву «Загальні положення». Відразу ж постають питання: загальні положення про що? Конституції, держави? Чи взагалі? Який критерій відбору статей до них? Під таку назву будь-яка більш-менш загальна за змістом стаття Конституції може бути перенесена до цього розділу, зокрема розділи II і III про права і свободи та про вибори і референдум майже повністю можуть бути за таким підходом віднесені до загальних положень.

На наш погляд, у попередньому проекті Конституції цей розділ мав більш доречну і відповідну до свого завдання назву, а саме: «Загальні засади конституційного ладу». Ця назва зобов'язує відшукати не просто загальні конституційні положення, а саме такі, які у своїй сукупності давали б уявлення, складали б загальну конструкцію чи концепцію того державного і суспільного устрою, який закладається і розвивається в подальших розділах Конституції.

Не випадково у загальних положеннях цього проекту відсутні такі важливі елементи конституційного ладу, як положення про вибори і виборчу систему, референдум, про політичні партії, співвідношення держави і церкви. Хоч як дивно, але не визнано і не зафіксовано пріоритет прав і свобод людини. Визначення державних символів віднесено до звичайного закону. Це означає, що колір державного прапора над парламентом буде змінюватися залежно від того, яка політична партія матиме більшість голосів у ньому. Чим це може скінчитися, мабуть, усі чудово розуміють. Між іншим, нинішня державна символіка, описана в попередньому варіанті проекту Конституції, під час всенародного обговорення у цілковитої більшості громадян, їх об'єднань і організацій заперечень не викликала.

III. Особливою проблемою проекту Конституції є проблема пошуку оптимальної моделі організації державної влади в центрі і на місцях. Це насамперед стосується чіткого проведення принципу поділу державної влади та закріплення ефективних механізмів стримувань і противаг між гілками влад. А саме це є найбільшою вадою запропонованого проекту. Саме неупереджений його аналіз засвідчує явний перекос у поділі владних повноважень у бік виконавчої гілки влади за очевидної конституційної невизначеності судової влади. Особливо це стосується відсутності будь-якої паритетності, а вірніше, адекватності важелів стримувань і переваг у механізмі здійснення державної влади.

За цим проектом Президент наділений значно більшими можливостями «стримувань і противаг» щодо парламенту, який, зокрема, позбавлений права вето щодо указів Президента, обмежений (порівняно з чинним законодавством) у своїх правах призначати референдум. Парламент також майже повністю втрачає контрольну функцію. Це, наприклад, проявляється в тому, що законодавчий орган позбавлений права формувати уряд та дійових важелів впливу на його діяльність, а, з другого боку, палата депутатів може бути розпущена лише на тій підставі,що не погодиться із запропонованою кандидатурою на посаду прем'єр-міністра чи відхилить програму діяльності уряду.

Проект надає Президентові «особливого» статусу. Зокрема, він закріплюється як «глава держави», але за обсягом конкретних повноважень Президента, визначених у проекті, він є одночасно і главою виконавчої влади, оскільки одноосібно призначає і звільняє осіб, що входять до складу Кабінету міністрів, утворює, реорганізує та ліквідує міністерства, відомства та інші центральні органи державної виконавчої влади, а також призначає і звільняє керівників обласних, міських та районних адміністрацій. Якщо додати ще й решту його повноважень, то вимальовується абсолютний конституційний монарх.

При цьому Президент не відповідає за діяльність уряду, а противаги парламенту спрямовані не проти Президента, якому уряд підпорядкований, а проти самого уряду. Повноваження Президента можуть бути достроково припинені за ініціативою парламенту лише у порядку імпічменту в разі скоєння ним злочину. Парламент не вправі навіть ініціювати референдум про дострокове припинення повноважень Президента, якщо він сам або фактично очолюваний ним уряд явно не справляється із своїми обов'язками (або ще гірше завдає шкоди державі), хоча це було б доречним, оскільки Президент очолює виконавчу гілку влади. Отже, авторам проекту слід було б принципово визначитися: якщо Президент лише глава держави, то це одне, а якщо він і глава виконавчої влади, то це вже зовсім інше, а значить, мають бути щодо нього додаткові парламентські стримування і противаги. Однак навіщо це Президенту як главі держави, адже для цього і є уряд, який і формується відповідним чином, властивим, зокрема, і для президентсько-парламентської форми правління, з якою начебто всі погоджуються.

За конструкцією організації державної влади, яка є в цьому проекті Конституції, від участі у формуванні уряду усуваються не тільки парламент як такий, а й політичні партії, які здобувають більшість голосів у ньому. Через те цілком справедливо у пресі цей проект названо антипартійним і, по суті, антипарламентським. І справді: який сенс боротьби за владу, за депутатські мандати, якщо політична партія, яка здобуде перемогу на виборах, не зможе сформувати уряд, не зможе через нього ні партійна більшість, ні в цілому парламент реалізувати в життя свою програму діяльності, тобто взяти на себе відповідальність за стан справ у державі і суспільстві. Сьогоднішні негаразди в Україні відбуваються саме через те, що жодна конкретна політична сила ні за що не відповідальна, в тому числі і за діяльність уряду. Парламент політично не структуровано і уряд сформовано поза парламентом. Зрештою, може статися так, що Президент представлятиме одну політичну силу і формуватиме уряд, а в парламенті може мати більшість політична партія чи об'єднання партій іншого спрямування, усунуті від формування уряду і позбавлені права висунення своєї кандидатури на посаду прем'єра. Це означатиме постійне протистояння між гілками влади, політичні кризи і все похідне.

IV. У проекті Конституції запропоновано двопалатну структуру майбутнього парламенту (Палата депутатів і Сенат). При цьому передбачається, що Сенат має формуватися на основі рівного представництва від областей та Автономної Республіки Крим та Києва (по 3 сенатори) і від Севастополя — 2 сенатори.За цією логікою, Сенат мав би представляти регіональні інтереси, але, за проектом, Сенату із всіх його повноважень записано лише право вирішувати питання територіального устрою. То чи варто лише для цього утворювати Палату за територіальним представництвом? Але якщо зіставити, що ця Палата формується шляхом непрямих виборів, тобто за розсудом місцевих властей, і те, що глави обласних, міських і районних адміністрацій мають призначатися одноосібно Президентом, то неважко здогадатися, що Сенат представлятиме регіональні інтереси Президента. До речі, країни (а їх чимало), де запроваджено двопалатну структуру парламенту, як правило, мають якщо не федеративний устрій, то певну автономію регіонів і широке місцеве самоврядування. Тоді одна із палат логічно представляє інтереси територій, а не центральної влади. Саме з таких позицій і пропонувалася двопалатна структура парламенту в проекті Конституції, що виносився на всенародне обговорення.

V. З вищезазначеною проблемою структури парламенту тісно пов'язане питання організації державної виконавчої влади і самоврядування в регіонах.

За пропонованим проектом державну виконавчу владу на місцях здійснюють глави обласних, міських і районних адміністрацій, які призначаються і звільняються з посади Президентом України (за поданням відповідно уряду чи глави обласної адміністрації). На них покладаються функції безпосереднього управління територією. Поряд з державними адміністраціями передбачається місцеве самоврядування із певними власними повноваженнями і можливими делегованими повноваженнями виконавчої влади (якої саме, у проекті не сказано). Постає питання: хто ж, у кінцевому підсумку, господар на відповідній території? Якщо самоврядування (тобто територіальна громада), то навіщо державні адміністрації із безпосередніми функціями управління? Якщо і останні, і органи самоврядування, то знову вибудовується двовладдя, знову точитиметься боротьба за владу на місцях. А якщо державні адміністрації — господарі (а саме так і задумано), то самоврядування є декоративне і, м'яко кажучи, не зовсім відповідає засадам Всесвітньої декларації та Європейській хартії місцевого самоврядування.

Як свідчить світовий досвід, (Італія, Франція, зокрема) центральна державна виконавча влада представляється на місцях (а не здійснюється безпосередньо у формі управління певною територією). В Італії — це урядові комісари, префекти — у Франції, які є представниками центральних органів державної виконавчої влади чи глави держави. Та вони не беруть на себе функцій адміністративного управління, а лише здійснюють нагляд, контроль і координацію відносно інших державних органів, у тому числі і органів місцевого самоврядування.

VI. Викликає заперечення і структурна побудова проекту, за яким органи державної влади не мають свого чіткого місця за відповідними галузями цієї влади. Через те можна нараховувати не три гілки влади, а принаймні п'ять — Верховна Рада, Президент, уряд, Конституційний Суд, загальні суди, прокуратура.

VII. У проекті не визначено порядок внесення змін і доповнень до Конституції, яка згідно з її преамбулою має затверджуватись народом, тобто Всеукраїнським референдумом. Немає також перехідних положень, які визначали б, зокрема, долю нині діючих структур державної влади.

На завершення слід наголосити на тому, що не варто прагнути сформувати будь-яку гілку влади, побудовану на адміністративному підкоренні і підпорядкуванні нижчих органів влади вищим. Це, як кажуть, ми вже проходили, і досі не можемо отямитися. Дисципліна і організованість у державі мають грунтуватись на диктатурі закону, чіткому визначенні у ньому функцій і повноважень відповідних органів влади, конкретних обов'язків чиновників, жорсткому контролі та суворій відповідальності за їх належне виконання.

Віталій ЖУРАВСЬКИЙ,
голова ХДПУ;
Анатолій МАЦЮК,
завідувач науково-експертного відділу Секретаріату Верховної Ради України, доктор юридичних наук, професор.

РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

УАЗ: 31512, 31514/ЛЮКС, 3741/ПРОМТОВАР, 3909/ФЕРМЕР, 3303, 330318/ТЕНТ, 3962/САНИТАРНЫЙ, 2206/МИКРОАВТОБУС

ВАЗ: 21043, 21053, 2106, 21061, 2107, 21083, 21093, 21099, 21213 "ТАЙГА"

ГАЗ: 3102/ЛЮКС, 31022/УНИВЕР, 31023/САНИТАРНЫЙ, 31029-51,31029

АЗЛК: 2141, 23352/ПИКАП

ИЖ: 2715/ГРУЗОВОЙ, 27151/ПИКАП, 27156/ГРУЗОПАССАЖИР, 21251/КОМБИ, М-412 ИЭ

ЗАЗ: 1102 "ТАВРИЯ", 1105/5 ДВЕРЕЙ

RAF: 22038 /ПАССАЖИРСКИЙ, 22038-02 /ЛЮКС, 2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ, 2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ

ГАЗ: 33021/ГАЗЕЛЬ, 3309/ГР.ТУРБОДИЗЕЛЬ, 4301/ГР.ДИЗЕЛЬ, 4509/САМОСВАЛ, ДИЗЕЛЬ

3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ, 33111 /ГРУЗОВОЙ, 2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ, 2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

ЗА БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

ПО ВОПРОСАМ БАРТЕРА ОБРАЩАТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ: /0572/14-00-14

Поршневая группа

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ...

КамАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, ИКАРУС, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21

...И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

Т-150, МТЗ-80, -82, ДТ-75, «Дон», «Нива», «Колос», для двигателей: Д-240, СМД-14, -18, -20, -22, -31, -60

ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.

ЗАПЧАСТИ для КамАЗа: выжимной подшипник, топливный насос (ТНВД).

Плунжерные пары, распылители, форсунки для МАЗ, СуперМАЗ, КамАЗ, КрАЗ, Т-150.

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП «ЭВО», Киев, ул. И. Гонты, 9.
Тел. (044) 443-6549, 446-5819 (с 9.00 до 17.00)

ЗАО «Гидротехника»
реализует со склада в Киеве и на заказ

глубинные насосы

ЭЦВ 4, 5, 6, 8, 10, 12 дюймов, спецпровод ВПП и станции управления, а также бытовые.

Тел.: (044) 488-42-63, 442-09-91, 488-08-60,
Житомир: (0412) 37-46-88, 25-26-43,
Севастополь (0692) 45-50-97,
Ялта (0654) 32-46-04,
Ульяновка (05259) 2-12-92,
Львов: (0322) 22-26-68, 42-27-55,
Днепропетровск: (0562) 73-01-87, 41-72-36,
Кривой Рог (0564) 71-75-77.

Предприятие «Днепрторгкомцентр»
реализует со склада в Днепропетровске

автошины

для грузового, легкового и с/х транспорта.
Тел.:(0562) 78-69-07, 78-69-06.
Тел./факс (0562) 78-46-93.

Самые дешевые
на Украине
СЧЕТЧИКИ
газовые, бытовые,
квартирные

252 113, ул.Шевцова, 1, а\я 2
ТЕЛ. (044) 446 23 77, 446 33 98, 446 11 58
Телетайп 131079 "Цитрус"

Держтелерадіо України
Агентство «Телерадіореклама»

ТЕЛЕ

Пропонує в ефірі
щоденні рекламно-інформаційні блоки, тематичні передачі «Перспектива» та «Презентація» (зустрічі з діловими людьми, виставки, аукціони, телеігри, конкурси, шоу, лотереї тощо)
ВИГОТОВЛЯЄ
відеокліпи, відеофільми, споти, сюжети

РАДІО

Пропонує в ефірі
щоденні рекламно-інформаційні випуски (репортажі, інтерв'ю, коментарі, огляди, оголошення тощо)
ВИГОТОВЛЯЄ
магнітофільми та іншу аудіопродукцію
РОЗМІЩУЄ
вашу рекламу у найпопулярніших передачах Українського телебачення і радіо.

Ми готові укласти з вами угоду на довгострокове співробітництво.
Ми будемо раді, якщо своєю рекламою допоможемо вам у розв'язанні ваших проблем!

НАША АДРЕСА:
252033, Київ-33, вулиця Володимирська, 69-А.
т./ф.: 224-45-43, 220-91-29.

КОМПЬЮТЕРЫ для Всех!

Всегда на складе!

2 года гарантии!

KM-PREMIERE PCI

- Intel Pentium Processor 60 MHz
- RAM 8 MB
- HDD 540 MB
- Keyboard, Mouse
- Color SVGA monitor 14", NI, LR

$1299

ТЕЛЕФОНЫ В КИЕВЕ:
Розничные продажи:
"Компьютерный салон КМ"
Адрес: пр.Победы,3
(044) 544-1761
Оптовые поставки:
(044) 558-6909
Контрактные поставки:
(044) 544-1761
Дилерский отдел:
(044) 559-5892

ДИЛЕРЫ:
г.Днепропетровск: (0562) 656468;
г.Ивано-Франковск: (03422) 233-76;
г.Кривой Рог: (0564) 748428;
г.Тернополь: (03522) 25954;
г.Донецк: (0622) 350961;
г.Мариуполь: (0629) 331144;
г.Одесса: (0482) 288838;
г.Кременчуг: (05366) 20520
г.Краматорск: (06264) 31199
г.Луганск: (0642) 527-377;
г.Житомир: (0412) 344509;
г.Донецк: (0622) 358424;
г.Ровно: (0362) 221408;
г.Харьков: (0572) 324437;
г.Николаев: (0512) 346025;

КМ КВАЗАР-МИКРО

The Intel Inside and Pentium Processor logos are trademarks of Intel Corporation

СОВМЕСТНОЕ УКРАИНСКО-АМЕРИКАНСКОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ

РАЗНООБРАЗНЫЕ ОБИВОЧНЫЕ ТКАНИ

- *Синтетический велюр производства США, более 550 расцветок*
- *Приемлемые цены*
- *Реализация товара оптом и мелким оптом*

Со склада в Киеве

ДВУХСПАЛЬНЫЕ КРОВАТИ

Украина, г. Киев, Оболонский пр-т, 26 (044) 295-31-40

«Економіка. Фінанси. Право»

Щомісячний інформаційно-аналітичний бюлетень. Серйозне видання для фахівців та ділових людей, що мають намір компетентно розв'язувати проблеми бухгалтерського обліку, оподаткування та господарського права. Передплатний індекс видання: 74182. Попередні номери бюлетеня висилаються на замовлення. *Адреса: 252039, Київ-39, а/с 318/3; тел./факс: (044) 265-84-62; 267-35-02.*

Державний митний комітет України за погодженням з Міністерством фінансів та Національним банком України оголошує тендер банків на право обслуговування митної системи України.

Умови тендерного відбору та анкету учасника зацікавленої банківської установи можна отримати в Державному митному комітеті України за адресою:

м. Київ, провулок Політехнічний, 4. Кім. 20 або 22.

Пропозиції банківських установ щодо участі в тендері приймаються тендерним комітетом до 1 січня 1996 року.

СВАРОЧНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ И МАТЕРИАЛЫ

более 50 наименований

Рабочее место сварщика

Дизельные агрегаты АДД, АС, полуавтоматы, трансформаторы, газогенераторы, спецодежда, электроды, проволока и др.

Постоянно реализуем специальные электроды ОЗЛ, ЦЛ, АНВМ

СТКО ТЕЛ: /044/261-51-11 261-08-58 ФАКС: 227-27-26

БУМАГА

ТЕЛ. (044) 446 33 98
448 42 96
ФАКС (044) 446 11 58

Шубы из Кастории (Греция) **можно купить в Софии** (Болгария) по ценам производителя.

БОГАТЫЙ ВЫБОР МОДЕЛЕЙ ИЗ НОРКИ И ЛИСИЦЫ.

Болгария, София, ул. Сердика, 18; тел./факс (+3592) 81-44-25.
Наш представитель в Украине «ИНТЕРКОНТАКТ» 320030, г. Днепропетровск, пр. К. Маркса,57, комн.308; тел.(0562) 45-88-18, факс. (0562) 45-88-75.

Організація постійно реалізує:

трактори МТЗ-80 УК, Л, М; МТЗ-82 УК; двигуни Д-243, Д-245; паливні насоси до двигунів Д-240, Д-243, Д-245.

Можливий бартер на цукор, борошно, тушонку, олію, гречку, крупи й інше.

Телефони у Луцьку: (03322)4-21-35; 4-33-84; тел./факс 4-42-57.

ОАО Киевская швейная фабрика «Спецодежда» *производит и реализует оптом и мелкими партиями* спецодежду, санодежду, постельное белье в широком ассортименте. Принимаем заказы на пошив и раскрой швейных изделий как из тканей заказчика, так и из собственных тканей.

Справки по тел.: (044) 435-12-01, 435-22-04, 435-01-02, 435-10-60, 435-00-14, факс 435-31-63.

Арбітражним судом м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44 в) порушено справу № 18/109 про визнання банкрутом ТОВ «Флоат ЛТД» (юридична адреса: м. Київ-99, вул. Санаторна, 12, р/р № 010468167 в Дарницькому відділенні № 5397 Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку, валютний рахунок № 0702467917 в АКБ «Перкомбанк», реєстраційний № 0092-1242).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Інформація про п'ятий випуск акцій акціонерного банку

БРОКБІЗНЕСБАНК

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМІТЕНТА

Акціонерний банк «Брокбізнесбанк» зареєстровано Національним банком України 6 травня 1992 року (реєстраційний № 18) у вигляді відкритого акціонерного товариства. Місцезнаходження банку: 252023, Київ -23, вул. Шота Руставелі, 3.

Акціонерний банк «Брокбізнесбанк» має ліцензію Національного банку України № 3 від 17.07.92 р. на здійснення операцій з валютними цінностями, дозвіл Міністерства фінансів України № 4 від 23.01.92 р. на здійснення діяльності з випуску та обігу цінних паперів, дозвіл Міністерства фінансів України № 98 від 2.02.95 р. на здійснення діяльності як депозитарію інвестиційного фонду та інвестиційної компанії.

Контролюючими органами банку є Національний банк України та податкова інспекція Жовтневого району. Голова правління акціонерного банку — Буряк Сергій Васильович, 1966 року народження, українець, освіта вища, економіст, закінчив у 1989 році Київський інститут народного господарства за фахом «фінанси та кредит». Головою правління банку працює із серпня 1991 року.

Головний бухгалтер акціонерного банку — Нечіпоренко Тетяна Дмитрівна, 1959 року народження, українка, освіта вища, економіст, бухгалтер — в 1977 році закінчила Львівський обліково-кредитний технікум за фахом бухгалтер, в 1982 році закінчила Київський інститут народного господарства за фахом «фінанси та кредит». З 1977 року працювала у системі установ Держбанку та Агропромбанку України. Головним бухгалтером банку працює з 1990 року. Кількість працівників банку становить 214 осіб. «Брокбізнесбанк» є членом Асоціації комерційних банків України, одним із засновників Української фондової біржі. Поточну діяльність АБ «Брокбізнесбанк» здійснює правління банку.

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ ЕМІТЕНТА

Акціонерний банк «Брокбізнесбанк» є товариством відкритого типу, яке у процесі акумулювання та використання грошових коштів здійснює довгострокове та короткострокове кредитування підприємств, фірм, організацій, об'єднань, установ, кооперативів та фізичних осіб. Банк фінансує операції з купівлі-продажу нерухомості, здійснює операції з цінними паперами та валютою, проводить касове та розрахункове обслуговування підприємств та організацій, а також аналіз господарчої діяльності та фінансового стану клієнтів. Банк здійснює облік векселів, проводить факторингові та інші операції, згідно із законом України «Про банки та банківську діяльність». Банк проводить комплексне кредитно-розрахункове обслуговування підприємств та установ України. Філії банку відкрито у Херсоні, Дніпропетровську, Одесі, Луганську, Львові, Луцьку. У Києві — Голосіївська, Печерська та Подільська філії.

ДАНІ ПРО ЕМІСІЮ

Правління акціонерного банку «Брокбізнесбанк» згідно з повноваженнями, делегованими йому загальними зборами акціонерів 31 березня 1993 року, прийняло рішення збільшити статутний фонд на 900 000 000 000 (дев'ятсот мільярдів) карбованців шляхом випуску:

— привілейованих іменних акцій серії П1 — 5 800 900 штук на загальну суму 58 009 000 000 крб. з номіналом 10 000 крб. кожна;

— простих іменних акцій серії А1 — 27 000 000 штук на загальну суму 270 000 000 000 крб., з номіналом 10 000 крб. кожна;

— простих іменних акцій серії А2 — 57 199 100 штук на загальну суму 571 991 000 000 крб., з номіналом 10 000 крб. кожна.

В результаті емісії статутний фонд банку становитиме 1 000 000 000 000 (один трильйон) карбованців.

Власники акцій матимуть право на частку прибутку банку (дивіденди), на участь в управлінні справами банку та інші права, передбачені законодавством України та статутом банку.

На кожну акцію серії П1 нараховується згідно з рішенням загальних зборів акціонерів, гарантований дивіденд у грошовій формі.

На кожну акцію серії А1 нараховується дивіденд, який сплачується акціями серії А2 за їх номінальною вартістю.

На кожну акцію серії А2 — дивіденд, нарахований згідно з рішенням загальних зборів акціонерів.

Акції випускають у безготівковій формі. Право власності на акції банку засвідчується записом у Книзі реєстрації акцій. Право розпорядження акціями п'ятого випуску можливо тільки після їх державної реєстрації. У разі додаткового випуску акцій переважне право на їх придбання мають акціонери банку.

У випадку відмови банку від випуску акцій, банк зобов'язаний повернути внески з оплати акцій за п'ятою передплатою протягом 30 днів з дня постанови правління банку про припинення передплати.

Аудиторську перевірку бухгалтерської та фінансової звітності проводила аудиторська фірма «Раритет».

Правління АБ «Брокбізнесбанк» постановило розпочати п'яту передплату на акції банку 20 грудня 1995 року; закінчення строку передплати 20 червня 1996 року.

Передплату на акції банку буде проведено банком самостійно за адресою: Київ, вул. Шота Руставелі, 3.

ДАНІ ПРО ПОПЕРЕДНІ ЕМІСІЇ

АБ «Брокбізнесбанк» було проведено чотири емісії простих іменних та привілейованих іменних акцій, які згідно з чинним законодавством України пройшли реєстрацію в Міністерстві фінансів та Національному банку України.

Першу емісію було зареєстровано Міністерством фінансів України 11 травня 1993 року (реєстраційний № 56/1/93) на суму 90 000 000 (дев'яносто мільйонів) карбованців (9 000 простих іменних акцій номіналом 10 000 крб. кожна).

Другу емісію було зареєстровано Міністерством фінансів України 11 листопада 1993 року (реєстраційний № 234/1/93) на суму 910 000 000 (дев'ятсот десять мільйонів) карбованців (81 900 простих іменних акцій номіналом десять тисяч крб. кожна та 9100 привілейованих іменних акцій номіналом десять тисяч крб. кожна).

Третю емісію було зареєстровано Міністерством фінансів України 2 грудня 1994 року (реєстраційний № 476/1/94) на суму 19 000 000 000 (дев'ятнадцять мільярдів) карбованців (1 710 000 простих іменних акцій номіналом 10 000 крб. кожна та 190 000 привілейованих іменних акцій номіналом 10 000 крб. кожна).

Четверту емісію було зареєстровано Міністерством фінансів України 24 листопада 1995 року (реєстраційний № 504/1/95) на суму 80 000 000 000 (вісімдесят мільярдів) карбованців (8 000 000 простих іменних акцій номіналом 10 000 крб. кожна). Таким чином зареєстрований і сплачений статутний фонд банку складає 100 000 000 000 (сто мільярдів) карбованців.

ЧИННИКИ РИЗИКУ

Можливі чинники ризику в діяльності акціонерного банку «Брокбізнесбанк» такі:

— недосконалість законодавства України в питаннях оподаткування, фінансово-інвестиційної діяльності;
— високий рівень інфляційних процесів;
—високий рівень оподаткування комерційних банків;
— інші форс-мажорні обставини.

БАЛАНС Акціонерного банку «Брокбізнесбанк»

АКТИВ на 01.01.95	млн. крб.
1. Каса	13.118
2. Кореспондентський рахунок в НБУ	129.646
3. Кореспондентські рахунки в інших банках	25.223
4. Факторингові операції	711.140
5. Кредити, надані банком	478.383
6. Кредити, надані іншим банкам	369.700
7. Валютні кошти	504.939
8. Кредитні ресурси своєї системи	592.009
9. Кошти, вкладені у цінні папери	311.429
10. Кошти, вкладені у спільну діяльність	854
11. Основні кошти	30.268
12. Інші активи	113.181
13. Відокремлені кошти за рахунок прибутку	54.752
Всього актив	**3.334.642**
ПАСИВ	
1. Статутний фонд	41.587
2. Резервний фонд	677
3. Інші фонди	44.916
4. Кореспондентські рахунки інших банків	25.223
5. Поточні рахунки клієнтів у валюті	404.459
6. Розрахункові та інші рахунки клієнтів	124.485
7. Депозитні рахунки клієнтів	792.462
8. Внески громадян	25.608
9. Кредити, отримані в інших банках	936.644
10. Кредитні ресурси своєї системи	592.009
11. Інші кредитори	12.828
12. Інші пасиви	278.992
13. Прибуток	54.752
Всього пасив	**3.334.642**

У номер

● *Севастополь*

Флот потонув у боргах

Борг Чорноморського флоту Севастополю за спожиту електроенергію не сплачується понад року і становить нині понад 880 млрд. крб. (близько 4,9 млн. доларів).

Приблизно таку саму суму не сплачено фінансовою службою ЧФ і з різних податкових статей. Як повідомила «ІФ-Україна» голова податкової інспекції Севастополя Лідія Литвиненко, тільки податок, не погашений частинами ЧФ за використання земельної території міста, становить 156 млрд. крб.(близько 0,9 млн. доларів). Екологічну шкоду, завдану Севастополю підрозділами ЧФ оцінюють сумою понад 3 млрд. доларів.

Поки що на замку

Севастополь, як і раніше, залишається закритим містом, незважаючи на прийняття низки нормативних документів, що скасовують цей статус.

Як передає кореспондент агентства «Інтерфакс-Україна», на всіх чотирьох контрольно-пропускних пунктах на в'їзді до міста здійснюють перевірку документів у тих, хто в'їздить.

У Центрі громадських зв'язків Управління МВФ України повідомили, що міліція «поки що не одержала відповідний документ, -що дозволяє вільний в'їзд до міста». З моменту його одержання всі наряди на КПП буде знято.

● *Одеса*

Перлина біля моря б'є рекорди

Як надзвичайну характеризують фахівці обстановку, що склалася в Одеській області у зв'язку з поширенням СНІДу.

Як повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» заступник відділу особливо небезпечних інфекцій обласної санепідемстанції Іван Фучиджи, у причорноморському регіоні зареєстровано на кінець листопада цього року близько 550 ВІЛ-інфікованих. В Одеській області виявили найбільшу в Україні кількість носіїв вірусу.

● *Миколаїв*

Крейсер народиться з андріївським прапором

Ракетний крейсер «Україна», що його будують на Миколаївському суднобудівному заводі імені 61 комунара, буде продано після добудови Військово-морському флоту Російської Федерації.

Як повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» один з керівників Миколаївського судноремонтного заводу, на сьогодні корабель готовий на 90 %.

Ракетний крейсер було закладено наприкінці 1984 року як «Адмірал Лобов» і він призначався для Північного флоту ВМС СРСР.

● *Чернівці*

Співцеві синіх Карпат

У день народження видатного естрадного співака, народного артиста України Назарія Яремчука в Чернівцях на будинку, де він проживав, відкрито меморіальну дошку на його честь.

Біля дому Назарія зібралися сотні шанувальників його таланту: громадськість краю, гості з Києва та інших міст України, керівники облдержадміністрації та Чернівецького міськвиконкому.

Відкрили дошку творчі побратими Назарія — композитор Левко Дутковський та співак Павло Дворський.

«МУЖЧИНА, ЛИЦАР, СОНЯЧНЕ ДИТЯ!»

(Початок на 1-й стор.).

Президент України високо оцінив самовіддану службу військовослужбовців на варті миру і спокою нашої Вітчизни. У Маріїнському палаці Головнокомандувач Збройних Сил України вручив нагороди — відзнаки Президента офіцерам української армії. На жаль, декого з них вже нема серед нас. Вони загинули, виконуючи службовий обов'язок. Відзнакою Президента «Зіркою за мужність» нагороджено (посмертно) заступника командира взводу спеціального українського миротворчого батальйону в Югославії старшого сержанта Олександра Полтаву. Кращі представники ЗС України запевнили Президента у своїй вірності й підтримці його політики.

Збройні сили України — однолітки незалежності нашої держави. Чотири роки тому самостійна Україна почала будувати власну армію для захисту своїх національних інтересів, державної безпеки, недоторканності кордонів. Сучасна українська військова політика грунтується на засадах миролюбності, позаблоковості та національної воєнної доктрини.

Широке міжнародне визнання і зміцнення авторитету України у світі, нарешті прийняття України до Ради Європи, розширення контактів керівників нашої держави і Міністерства оборони сприятливо впливає на становлення Збройних сил України. Це дає можливість використовувати позитивний досвіт світового військового будівництва. Українські військовики плідно співпрацюють з іноземними колегами у рамках програми «Партнерство заради миру», виконують миротворчу місію під прапорами Організації Об'єднаних Націй. Високими бойовими якостями, знаннями, витримкою та героїзмом наші армійці не поступаються військовим професіоналам країн Європи і Америки. Реформування всіх сфер суспільного життя не обминуло й армію. Конверсія, скорочення бойової техніки і особового складу Збройних сил, нова ідеологія, нагальні соціально-правові питання захисту військовослужбовців — всі ці проблеми турбують сьогодні наше військо.

Але є ще порох у порохівницях. Попри соціально-економічні негаразди сьогодення, військовики не мають права піддаватися песимістичним настроям. І поки на озброєнні нашої армії, окрім сучасної бойової техніки, є патріотизм, мужність, висока відповідальність кожного солдата й офіцера за національну безпеку нашої держави; можна бути впевненим — небо над Україною буде ясне.

Ольга ВАУЛІНА.

Мистецтво

Перед його руками жінки схиляють голови

Витончені кольє, браслети, сережки з металу, виконані майстром народної творчості з Миколаєва Робертом Мартиросяном, повідомляє Укрінформ, насамперед вирізняє любов й увага до жінки. Тому їх охоче купують і носять представниці прекрасної статі всюди — від Америки до Австралії.

Гарнітури з особистим тавром майстра побували на багатьох виставках, а сам Мартиросян став лауреатом 3-го міжнародного конкурсу народної творчості. Він веселий, усміхнений, багатий на нові творчі задуми й переконаний: не варто сумувати, що роботи «розходяться» по світу, якщо вони дарують радість людям.

На знімку: майстер за роботою.

Фото Олександра **КРЕМКА.**

Кіно

Шедеври створюють... на селі

На Сумщині розпочався прем'єрний показ художнього фільму «Народжений поза законом».

Стрічку створено приватною фірмою «Кінема-центр». Найерудованіші фахівці марно напружуватимуть пам'ять, аби пригадати, що то за студія. Адже прописана вона далеко від культурних центрів — у селі Грем'ячці Ямпільського району. А заснував фірму великий ентузіаст кіно Юрій Стеблін. Він же, виступаючи водночас як автор сценарію, режисер-постановник, оператор, і створив цей фільм. Звичайно, за участю професійних митців. Так, із костюмами та знімальною технікою допомогли на кіностудії імені Довженка, озвучували фільм на московській кіностудії імені Горького. До речі, дикторський текст читає Інокентій Смоктуновський.

У творчих планах директора сільської кіностудії продовження роботи над другою і третьою серіями.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Спорт

Про все потроху

Хокей. Досить вдало стартував на другому етапі чемпіонату МХЛ київський «Сокіл». Ми вже повідомляли про перемогу українських хокеїстів у Караганді над місцевим «Булатом» — 3:1. Не поступився «Сокіл» і в Усть-Каменогорську, де зіграв унічию — 1:1 — з «Торпедо».

Тепер київський клуб проведе два домашніх матчі. Завтра він приймає челябінський «Трактор», а 8 грудня — катеринбурзький «Автомобіліст». Ці поєдинки гратимуться на тренувальній ковзанці (вул. Мельникова). Початок — о 18.00.

Баскетбол. Минулих вихідних гралися матчі національного чемпіонату країни у вищій лізі. Будівельник-Хорда (Київ) — Шахтар (Донецьк) — 99:90, Нафтохім (Біла Церква) — Азовмаш (Маріуполь) — 96:111, ЦСКА (Київ) — БІПА-Мода (Одеса) — 84:105, Металург (Нікополь) — Політехніка (Львів) — 115:121, Феро (Запоріжжя) — Лугань (Луганськ) —98:84, Київ-Баскет — СК Миколаїв — 111:97; Будівельник-Хорда — Азовмаш — 138:85, Нафтохім — Шахтар — 97:129, Київ-Баскет — БІПА-Мода — 99:94, ЦСКА — СК Миколаїв — 102:93, Металург — Лугань — 82:86, Феро — Політехніка — 113:87.

Особливу увагу привертали матчі за участю лідерів. У поєдинку, в якому зустрівся чемпіон і бронзовий призер попереднього чемпіонату, донецькі баскетболісти вели перед у дев'ять очок. Але під завісу гри «Будівельник-Хорда» все ж вирівняв становище і схилив шальку терезів на свій бік. «Шахтар» програв, але довів, що йому до снаги боротися на рівних з грізним суперником. До речі, донецькі спортсмени в своєму активі вже мають перемоги над «Будівельником». Отож, на своєму майданчику «Шахтар», підсилений рядом відмінних виконавців, постарається взяти реванш.

Гостро і напружено проходив двобій «Київ-Баскета» з «БІПА-Модою». Після перших двох чвертей попереду були господарі. А от у третій одесити, в лавах яких розігралися Олег Михайлов та центровий, темношкірий американець Кейсі Кроуфорд, наздогнали киян і вирвалися вперед на 11 очок. Утім, віце-чемпіони України знайшли сили і все ж таки святкували перемогу. Добре зіграли Андрій Шаптала, Євген Мурзін. Вчасно тренери випустили на майданчик розігруючого Дмитра Базилевського, який устиг зробити багато корисного.

Наступної неділі гратиметься один з основних матчів чемпіонату: «Київ-Баскет» у своєму спорткомплексі «Меридіан» прийматиме «Будівельника-Хорду».

Підводне плавання. Плавці-підводники київської СДЮШОР-19 «Дарниця» стали володарями Кубка інтернаціональної ліги, вигравши останній, п'ятий, етап розіграшу цього призу, який проходив у Братиславі (Словаччина). На другому місці — «Акваклуб» (Чехія), на третьому — «Капошвар» з Угорщини.

Цікаво, що київські плавці всерйоз могли б претендувати на місце в Книзі рекордів Гіннесса: вони завоювали цього року 224 медалі, з яких 124 золоті! Тільки у Братиславі, де виступали 28 клубних команд із тринадцяти країн, вони одержали 44 нагороди, по сім разів піднімалися на п'єдестал Алла Сковоринська і Юлія Успенська, шість — Тетяна Ничипоренко ... І цю приємну статистику можна продовжувати.

А останню крапку в цьому сезоні кияни поставили у Німеччині, виступаючи в розіграші Інтернаціонального кубка мерії Ростока. Мабуть, вважаючи, що медалей усе ж замало, вони завоювали ще 54, а також виграли і головний приз.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 367820.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311229.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.